

Η Π Ε Ι Ρ Ω Τ Ι Κ Α Φ Υ Λ Λ Α

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Έτος Α' Αριθ. Φύλλου 3

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΛΗΣ:

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Σουλίου 12

Τιμή Φύλλου Δραχ. 2

Ο ΠΕΡΣΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΦΕΡΔΟΥΣΗΣ

(Διάλεξη Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ στην Δέσχη 'Ιωαννίνων, την 8ην Μαΐου 1936)

Τους Πέρσες του Δάτη και του 'Αρταφέρνη του Ξέρξη και του Μάρδονίου τους έγνωρίσαμε από τα 520 π. χ. ότε μας υποδούλωσαν τές μικρασιατικές αποικίες μας, ως τα 490 και 480—79, ότε τους ένικήσαμε στον Μαραθώνα, στές Πλαταιές και στην Σαλαμίνα με τον Μιλτιάδη και τον Θεμιστοκλήν, αλλά και στα 320 π. χ. ότε μετέβηκε στην Περσίαν ο άρχηγός των 'Ελλήνων Μέγας 'Αλέξανδρος και την έκυρίευσε και την έκαμε 'Ελληνικήν έπαρχίαν. Τους έγνωρίσαμε ακόμα και κατά τους Βυζαντινούς χρόνους, ότε οι 'Ελληνες αυτοκράτορες και ιδίως ο 'Ηράκλειος έπολέμησαν έναντίον των Περσών Βασιλέων και ιδίως του Χοσρόη του Α' και του Χοσρόη του Β' των Σασσανιδών, από τα 575 μέχρι του 628 μ. Χ. δηλαδή προϊσλαμικώς. 'Αλλά, σ' όλο αυτό το διάστημα των έντεκα και μισού αιώνων (520 π. Χ.—628 μ. Χ.) δέν έγνωρίσαμε ούτε την γλώσσα τους, ούτε τα συγγράματά τους, φυσικά ούτε και την ποίησή τους, γιατί δέν είχαν ως τότε ούτε συγγράμματα, ούτε κανέναν ποιητή. 'Ετσι ή Περσία φτάνει, χωρίς κανένα ποιητήν ως τα 935, ότε γεννήθηκε ο πρώτος και μεγαλύτερος Πέρσης ποιητής, ο Φερδουσης, του οποίου την χιλιετηρίδα έώρτασε πέρυσι το Περσικόν 'Εθνος, το περιωρισμένο στα όρια της σημερινής Περσίας και οι περσόγλωσσοι λαοί του Τουρκεστάν, του 'Αφγανιστάν, της Βουχάρας και της Χίρας.

Τ' όνομα «Φερδουσης» δέν είναι το αληθινό του όνομα, το όποιον μένει ακόμα άγνωστον, και τέτοιο θα μένη πάντα, άλλ' είναι όνομα, που μεταφραζόμενο σημαίνει «Παραδείσιος» ή Παραδεισιακός, το όποιο, του κόλλησε σε μια στιγμή ένθουσιασμού, ο Σουλτάν Μαχμούτ, βασιλιάς της Καμπούλ, πρωτεύουσας τότε του 'Αφγανιστάν, όταν τον είχε πάρει, υπό την προστασία του, κι' είχε άκούσει για πρώτη φορά να του άναγνώσουν στίχους του.

Η χιλιετηρίδα του Φερδουση έωρτάστηκε όχι μόνον στην Περσία και στές περσόφωνες άσιατικές χώρες, αλλά και στην Εύρώπη, όπου οι πλειοφθμισμένοι άσιανολόγοι διωργάνωσαν στην Σορμπόνη των Παρισίων, στο Λονδίνο, και σ' άλλες πρωτεύουσες, ειδικές τελετές, προς τιμήν του, και τον άνεκήρυξαν ως "Όμηρον της Περσίας, πράγμα το όποιον πέρασε άπαρατήρητο στην 'Ελλάδα.

Για την 'Ιστορία του ένδόξου τούτου Πέρση ποιητή, δέν έχομε πολλές και σωστές πληροφορίες, και το μόνον, που γνωρίζει ο κόσμος των Γραμμάτων, είναι, ότι είχε γεννηθή στο μικρό χωριό Θούς της Περσικής έπαρχίας Χορασάν, άρχαιας 'Υρκανίας, στα 935 κι' άπέθανε όγδώντα πέντε έτών, στα 1020 μ. Χ. κι' ότι ο πατέρας του ήταν νοικοκύρης κηπουρός.

Κατά την έποχήν εκείνην ή Εύρώπη άγωνιούσε μέσα στα σκοτάδια της μεσαιωνικής βαρβαρότητας, ένω άντιθέτως οι Χώρες της 'Ανατολής άρχισαν να γεύονται τ' άγαθά ένός νέου Πολιτισμού, του έλληνικού, τον όποιον μετώχτευσαν σ' αυτές οι 'Αραβες, μέσον του 'Ισλαμισμού, νεόπαγης θρησκείας και πολύ άπλης, υποσχόμενης όλα τ' άγαθά του κόσμου στην άλλη ζωή.

Η Περσία είχε κατακτηθή από τους 'Αραβες, και λίγο λίγο, μετά την κατάκτηση αυτή οι άρχηγοί και

οι ήγεμόνες των διαφόρων έπαρχιών, άρχισαν να ζητούν την χειραφέτησή τους, και, για να ένισχύσουν αυτήν την προσπάθειά τους, ζήτησαν να στηριχθούν στα λαϊκά στρώματα και πρό πάντων στην τάξη των άγροτών, που ήταν στενά προκολλημένη στα παλιά ήθη.

'Αλλά για να προσεταιριστούν αυτήν την τάξη οι ήγεμόνες δέν βρήκαν καλύτερον τρόπον από το να εύνοήσουν και ν' άναζωπυρώσουν την καλλιέργεια των παλιών ιστορικών παραδόσεων της περσικής φυλής, των περασμένων δυναστειών και των παλιών ήρώων. 'Αν και μουσουλμάνοι τότε πλέον, δέν φοβήθηκαν όμως το ξύπνημα αυτό του περασμένου καιρού, που ήταν γεμάτο από το λατρευτικό πνεύμα του Ζωροάστρη. Οι μικρές αύλές των μικρών αυτών ήγεμόνων γέμιζαν από Πέρσες ποιητάδες, που τραγουδούσαν σε νέους στίχους τα παλιά θέματα των λαϊκών ποιημάτων.

Ο Σουλτάν Μαχμούτ της Καμπούλ υπήρξεν ένας από τους φλογερούς υποστηρικτάδες της φιλολογικής αυτής γέννησης, ή όποια έρχονταν βοηθός των πολιτικών του σχεδίων, και ή όποια θα μπορούσε τουλάχιστον να χάνη ένδοξο τ' όνομά του. 'Εν τώ μεταξύ, πριν αυτός ο ένθουσιώδης Σουλτάνος άνεβή στον θρόνο, κάποιος άλλος άνθρωπος, προικισμένος από την Φύση, με σπάνια πνευματικά χαρίσματα, αισθανθήκε τον έαυτόν του ώθούμενον από μια έσωτερική κλίση προς τές ύψηλότερες σφαίρες της Σκέψης, κι' αυτός είταν ο Φερδουσης.

Στο γενέθριο χωριό του, το Θούζ, ο Φερντοσης παιδί ακόμα, συνήθιζε να κάθεται στην άκρη του ποταμού και να σκέπτεται. Συχνά στοχάζονταν τι ώραίο πράγμα είναι ν' άφήση κανείς, περνώντας από τον κόσμον τούτον την άνάμνηση της ύπαρξής του. 'Εβλεπε, ότι οι άνθρωποι, όλοι οι μορφωμένοι κι' εστιάσθητι άνθρωποι, είχαν άρχισει πάλι να γαπούν τές 'Ιστορίες των παλιών ήρώων. Η ποίηση γένονταν έργο των έκλεκτών. 'Ηδη ένας νέος, προικισμένος με σπάνια εύλωττία όνομαζόμενος Ντακίης, είχε άναγγείλει, ότι θα έδημοσίευε σε στίχους μια μεγάλη ήρωική 'Ιστορία, κι' όλοι τότε είχαν γεμίσει από χαρά, άλλ' ο ποιητής αυτός δέν είχε την δύναμη να τελειώση το έργο του, άλλ' άφέθηκε να πορνορευθή από κακές συναναστροφές, έγκατέλειπε σ' αυτές την άδύνατη κι' άπαλη ψυχή του, ως που κατάντησε κάποιο βράδυ να δολοφονηθή, κατά την διάρκεια ένός συμποσίου, κι' έτσι έμεινε το έργο του άνεκτέλεστο, το όποιο βάλθηκε να έκτελέση ο Φερδουσης.

Όλες αυτές οι έκδηλώσεις της περσικής φιλοπατρίας κατέληξαν από την μία μεριά στην άποκατάσταση των ένδικων Δυναστειών, τελείως άνεξαρτήτων από το χαλιφάτο της Μπαγντάτης, κι' από την άλλη την μεριά στην άνθηση των περσικών Γραμμάτων, τα όποια ως την έποχήν εκείνην δέν είχαν κανέναν αξιόλογο έργο 'Ιστορικό ή λογοτεχνικό.

'Αναλαβόντας ο Φερντοσης να γράψη την άθάνατη έποποιία του τον «Σιάχ—Ναμέ» ή όποια τον κατέστησεν τον ένδοξότερον ποιητήν του περσικού 'Εθνους, έδηλίασεν, ύστερα από καιρόν καθώς διηγείται ο ίδιος, άσχολούμενος στην άναζήτηση διαφόρων θρύ-

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Εσωτερικού Δραχ. 50
Εξωτερικού δολ. 3

Χρηματικά εμβάσματα:

ΓΙΩΡΓΟΝ ΧΗΤΑΝ «Ηπειρωτικά Φύλλα» Ιωάννινα

Το περιοδικό εις κανένα δέν αποστέλλεται δωρεάν

Διευθυντής Τυπογραφείου

ΘΩΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ Γούδα 6

λων και παραδόσεων, γιατί βασανίζονταν από την έμ-
μονη ιδέα ότι δεν θα τον έπαρκοις ή ζωή του να μπο-
ρέση να επιτελέση ένα τέτοιο μεγάλο έργο, και λίγο
έλειπε να παραιτηθῇ. Είχε όμως έναν πολύ αγαπημέ-
νο του φίλο, που τον εστήριζε σ' αυτές τες δύσκολες
στιγμές:

—Ο «Σιαχ—Ναμές» σου, (τώρα) είναι τέτοιο θαυ-
μαστό έργο, που θα σε φέρη στην ευτυχία και στην ά-
θανασία. Μην όπιστοχωρής! Έχεις το χάρισμα του λό-
γου, κι είσαι και νέος. Έργάσου κι αναζητήσε, με
τόν τρόπο αυτόν την δόξα κοντά στους Ίσχυρους.

Ο φίλος αυτός τον βοήθησε στες αναζητήσεις του
κι' έτσι ό ποιητής, βλέποντας ν' αυξάνη τὸ ὕψος του
όλοένα, ξαναπήρε θάρρος ἀλλ' οἱ καιροὶ εἶταν δύσκο-
λοι καὶ χρειάζονταν ἕνας Μακίνας, κι' ό Φερντουσῆς
τόν ἀνεζήτησε. Ένόμισε ὅτι τὸν εἶχε εὖρει σὲ πρό-
σωπο τοῦ ἡγεμόνα Ἀμρου Μαζούρ, ἀνθρώπου γεν-
νιόδωρου καὶ μελίχιου, ὁ ὁποῖος προσφέρθηκε νὰ τὸν
βοηθήσῃ, ἀλλὰ σὲ λίγον καιρὸν ὁ ἡγεμόνας αὐτὸς ὁ
λοφονήθηκε κι' ἔτσι ὁ Φερντουσῆς βρέθηκε σὲ ἔλεος
τοῦ Θεοῦ! Τότε ἄκουσε νὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Σουλτάν—
Μαχμούντ, ὁ ὁποῖος ζητοῦσεν ἀνθρώπον κατάλληλον
νὰ ἱστορήσῃ τὴν ζωὴ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, κι'
αὐτὸ εἶταν σὲ θέσῃ νὰ κἀνὴ μόνος ὁ Φερδουσῆς. Δὲν
εἶτο τότε νέος πλεῖα ὁ Φερντουσῆς, γιατί εἶχε περά-
σει τὰ πενήντα χρόνια τῆς ἡλικίας του, κι' εἶχε ἔργα-
στῇ εἰκοσι ἄκέρια χρόνια σ' αὐτὸ τὸ ποίημά του. Μό-
λις, λοιπὸν, ἔμαθε τὴν ἐπιθυμία τοῦ Σουλτάν Μαχ-
μούντ, ἀνεθάρρυνε κι' ἔτρεξε ἀμέσως νὰ πάῃ στὴν Αὐ-
λὴ του, κι' ἀφοῦ κοπίσεν ἀρκετὰ, κατῶρθωσε νὰ τὸν
γοητεύσῃ. «Εἶσι, ἐθριάμβευσεν, σὲ πείσμα ὅλων τῶν
ἄλλων ποιητῶν τῆς Σουλτανικῆς Αὐλῆς, κι' ὁ Σουλτάν-
νος, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, σὲ μιὰ στιγμὴ ἐνθουσια-
σμοῦ, τὸν ἀπεκάλεσε «Φερντουσῆ» ὄνομα, πῶσθησε τὸ
ἀρχικὸ τοῦ ὀνομα, καὶ σημαίνει ἀνθρώπου, ποὺ φέρει
τὸν Παράδεισο στὴν γῆ με τὴν μαγεία τῶν λόγων του.

Κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια εἶδε ὁ ποιητῆς πραγματο-
ποιούμενο τ' ὄνειρό του, κι' ἡ ζωὴ του κυλοῦσε σὲ μιὰ
πραγματικὴ μέθη. Εἶχε στὴν διαθέσῃ του ἕνα διαμέρι-
σμα, τοῦ σουλτανικοῦ παλατιοῦ, ποὺ συγκοινωνοῦσε
με τὸν ἰδιαιτέρων κήπον τοῦ Σουλτάνου. Οἱ τοῖχοι τοῦ
διαμερίσματός του εἶταν σκεπασμένοι ἀπὸ θαυμα-
στῶν καλλιτεχνικῶν πίνακες ζωγραφικῆς, κι' ὁ Σουλ-
τάνος εἶχε ἀπαγορεύσει νὰ ἐνοχλοῦν τὸν εὐνοοῦμε-
νόν του ποιητὴν, κι' ἔτσι δὲν ἐμπεινε μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ
νεοκείμενόν περιβάλλον, κανένας ἄλλος, παρὰ ἕνας πι-
στός φίλος τοῦ ποιητῆ, κ' ἕνας σκλάβος ὑπηρέτης. Ὁ
Σουλτάνος τὸν ἐθαύμαζε με πάθος καὶ «συχνὰ ἔλεγεν
ὅτι εἶχε ξανακούσει ἄλλοτε τες ἴδιες ἱστορίες, ἀλλ' ἡ
ποίησῃ τοῦ Φερντουσῆ τες ἔκανε πάλε νέες κι' ἀπειρα
γοητευτικότερες. Μόλις ὁ ποιητῆς ἐστιχοῦργουσε ἕνα
κομμάτι καὶ ἀμέσως τὸ ἀπήγγειλε στὸν Σουλτάνο.
Ξαπλονόταν ἐμπρὸς του σ' ἕνα μαξιλάρι κι' ἀπὸ πίσω
του μκυσικοὶ καὶ χωρεύτριες τὸν συνώδευαν ρυθμικά.

Ἄλλ' ἡ εὐνοία τῶν ἡγεμόνων δὲν εἶναι ποτὲ αἰώνια.
Ἐμελλε νὰ τὸ γνωρίσῃ κι' αὐτὸ ὁ Φουρντουσῆς. Κάπο-
τε ἀσυναισθήτως ἐψυχράνθηκε ὁ Σουλτάν—Μαχμούντ.
Οἰαυλικόιτου τὸν παρετήρησαν κι' ἐκτελοῦσαν τὲς διατά-
ξεις τοῦ Φερντουσῆ με χλιαρότητα. Τὸν κακοπλήρωναν κι'
αὐτὸς κατάντησε ἔτσι νὰ ζῇ φτωχικὰ, ἐνῶ γύρω του ἄ-
φθονοῦσε ὁ χρυσός, οἱ ἄλλοι ποιητᾶδες τῆς αὐλῆς,
ἀντίζηλοι κι' ἐχτροὶ του, διετείνονταν, ὅτι ὁ βρῖαμβος
τοῦ ἔργου τοῦ ὠφείλονταν πλεῖοτερο στὰ θεμάτα του
παρὰ στὴν τέχνη του. Τέλος τὸν κατηγόρησαν μιὰ μέ-
ρα ὅτι εἶταν αἰρετικὸς, ζωροαστριστής, πυρολάτρης, κι'
ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ δώδεκα χρόνια παραμονῆς στὴν Αὐλὴ
τοῦ Σουλτάν Μαχμούντ, καὶ μόλις ἐτέλειον τὴν βα-
σιλικὴν Ἐποποιίαν του, τὸν Σιαχ Ναμές, συγκείμενον
ἀπὸ ἑξήντα ὅλες χιλιάδες διστίχα, ἦτοι ἑκατὸν εἰκοσι
χιλιάδας στίχους, εἶδε νὰ καταρρέῃ τ' ὄνειρό του! Ἡ
τελευταία δόση τῆς ἀμοιβῆς του, ποὺ θὰ πληρονόταν
εἰς χρυσόν, τοῦ πληρώθηκε σὲ ἄργυρο, βῆλαδὴ τὸ βάρ-
ρος τοῦ χρυσοῦ σὲ βάρος ἀργύρου!

Τὸ ποσὸν αὐτὸ τοῦ χρυσοῦ τὸ περίμενε με ἀγωνία
ὁ Φερντουσῆς. Τὸ προώριζε γιὰ κάτι πολὺ εὐγενικὸ
καὶ εὐεργετικὸ, σὲ χωριὸ ποῦχε γεννηθῇ. Ὅπως εἶπα
παραπάνω, συνήθιζε νὰ κάθεται στὴν ὄχτῃ τοῦ ποτα-
μοῦ, ὁ ὁποῖος πολὺ συχνὰ ξεχειλίζει τὸν χειμῶνα, καὶ
πλημμύριζε τὴν περιοχὴ καὶ κατέστρεφε τὰ πάντα.

Ὁ Φερντουσῆς ὠνειρεύονταν με τὰ χρήματα ποῦ
θαῖπε ἀπὸ τὸν Σουλτάνο, νὰ κἀν ἕναν ὁδοφρά-
χῃ, ποὺ θὰ εἶταν ἀληθινὴ σωτηρία γιὰ τὸ χωριὸ του.
Ὁ ταπεινὸς αὐτὸ ποιητῆς εἶχε μιὰ μεγάλη καὶ θεία
ψυχὴ.

Τῶφραν τὴν τελευταία ἀμοιβή, σὲ ἄργυρο, τὴν ὠ-
ρα, ποὺ βρῖσκονταν σὲ λουτρό. Χώρισε ἀμέσως τὰ χρή-
ματα σὲ τρία μέρη: τῶνα μέρος τῶδωκε στὸν ὑπρέτη
τοῦ λουτροῦ, τ' ἄλλο στὸν ἀνθρώπου ποὺ τοῦχε φέρει
τὴν ἀμοιβή, καὶ με τὰ ὑπόλοιπα ἐζήτησε κι' ἐπὶ ἕνα
ποτήρι φούκα, εἶδος περσικῆς μπίρας ἐκείνου τοῦ και-
ροῦ, καὶ δὲν κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτὸν του τίποτε! Ἐνῶ
ἡ ἀμοιβὴ του εἰς χρυσόν κατὰ τὸν σωζόμενον θρόνον,
εἶταν συμφωνημένη ἑκατὸ χιλιάδες δηνάρια. Ὑστερα
ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ κρυφὰ τὴν σουλτανικὴ Αὐ-
λὴ, κι' ἔφυγε μεταμφιεσμένος σὲ νετερίστην με ἕνα βρα-
βδί σὲ χέρι μοναχά, σὲ ἡλικία ἑβδομήντα ἐτῶν ἀπᾶ-
νω κάτω. Ἀλλὰ φεύγοντας ἄφησε στὰ χέρια ἐνός φί-
λου του, ἕνα βουλωμένο γράμμα, με τὴν παραγγελία
νὰ δοθῇ στὸν Σουλτάνο εἰκοσι μέρους ὕστερῶτερα, ὅσα
τοῦ χρειάζονταν νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπικράτεια τοῦ
Σουλτάν Μαχμούντ, τῆς Καμπούλ.

Ὅταν ὁ Σουλτάν Μαχμούντ ἀνοίξε αὐτὸ τὸ γραμ-
μα, βρῆκε μέσα μιὰ κοφτερὴ σάτυρα, ποὺ τὸν ἔκανε
νὰ φρενιάσῃ. Ἡ σάτυρα αὕτῃ εἶταν ἡ ἐκδίκησῃ τοῦ
ποιητῆ, τοῦ ἀδικουμένου ἀπὸ ἕναν Σουλτάνο, ποῦχε
ἀρνηθῇ τὴν ὑπόσχεσί του, εἶταν τὸ πᾶρθιο βέλος. ποῦ-
χε ἐξαποστείλει ὁ Φερντουσῆς στὸν Σουλτάνο, φεύγον-
τας ἀπὸ τὰ Παλάτια του. Ἡ σάτυρα αὕτῃ σώζεται ἀ-
κόμα, καὶ λέγει.

«ὦ Σουλτάνε, σῶσω κἀνὴ τιμὴ τὸσον «καρὸ τιμῇ,
ποὺ θάνατι κι' ἡ μόνῃ ἀνάμνησῃ, ποὺ θ' ἀφήσῃς στὸν
Κόσμο. Τὰ μέγαρά, ποὺ χτίζονται πέφτουν σ' ἐρείπια,
ἀπὸ τὴν βροχὴ καὶ τὴν δύναμι τοῦ ἀνέμου, ἀλλ' ἐγὼ
ὑψώσα, με τὸ ποιητικὸ μου ἔργο, ἕνα μνημεῖο, ποὺ δὲν
φοβᾶται ποτὲ τὸ νερὸ, οὔτε τὸν ἀνεμό.»

Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ὁ Φερντουσῆς ὁ Ὁμηρος τῆς
Περσίας, περιεπλανήθηκε χρόνια, ἀναζητώντας μιὰν
ἄλλην ἡγεμονικὴν Αὐλὴν, ὅπου δὲν θὰ τὸν ἔφτανε ἡ
ὀργὴ τοῦ Σουλτάν Μαχμούντ. Τέλος, πιστεύοντας, ὅτι
εἶχαν ἡρμηθεύσει τὰ πραγματὰ του με τὸν Σουλτάν
Μαχμούντ καὶ ξεχαστῇ ἡ σάτυρά του ἐκείνη, ξαναγύ-
ρισε σὲ τὸ χωριὸ του. Μιὰ μέρα ὅμως, περνώντας ἀπὸ
τὴν Ἀγορά, ἤκουσε ἕνα παιδί νὰ τραγουδᾷ στίχους
ἀπὸ τὴν ἴδια ἐκείνη σάτυρα, ποῦχε κἀνὴ ἐναντίον τοῦ
Σουλτάν Μαχμούντ. Τρόμαξε ὁ γέρο-Φερντουσῆς κι' ἔ-
πασε κάτω λυπόθυμος. Τὸν μετέφεραν ἀμέσως σὲ σπῆ-
τι του, ὅπου σὲ λίγο ἀπέθανε. Στὴν ἀρχὴ ὁ ἐφημέριος
ἱμάμης τοῦ ἀρνήθηκε νὰ διαβάσῃ τὴν νεκρώσιμῃ ἀκο-
λουθία, προβάλλοντας ὡς δικαιολογία, ὅτι ὁ Ποιητῆς
εἶταν αἰρετικὸς, πραγματικὰ ὅμως τῶκανε γιὰ τὸ φο-
βῶνταν τὴν ὀργὴ τοῦ Σουλτάνου. (Ἀκολουθεῖ)

ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ, ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

ΤΑ ΕΙΔΩΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὅταν βρεθῇ κανένας στὰ Γιάννινα πρέπει νὰ κάμῃ καὶ
μιὰ ἐκδρομὴ στὴ λίμνη. Καὶ σὰν τραβήξῃ ἀπὸ τὴν κεντρι-
κὴ πλατεία πρὸς τὰ κάτω καὶ σὰν περάσῃ ἀπὸ τὴν Ἑβραϊ-
κὴ συνοικία, θ' ἀντικρύσῃ τὸν ὄγκο τοῦ Κάστρου, τοῦ Κά-
στρου τοῦ Ἀλῆ—Πασᾶ. Παλιὸ Κάστρο, με τὰ τεῖχη του
σὲ πολλὰ σημεία γκρεμισμένα, μὰ με τὰ περισσότερα ἀ-
γέρωχα ἀκόμα ὠψωμένα, μεγάλο στὴν ἔκτασι καὶ γιομάτο
μέσα ἀπὸ δέντρα καὶ κτίρια: νὰ τὸ κάστρο τοῦ Ἀλῆ—πα-
σᾶ. Σ' αὐτὸ τὸ κάστρο μέσα ὑπάρχει κι' ὁ τάφος τοῦ θρυλι-
κοῦ τυράννου. Καὶ στὶς κορφές τοῦ κάστρου στὶς δυὸ ψη-
λότερες ἄκρες του, ἀπάνω σὲ τεράστιους καθετοὺς βρά-
χους δυὸ τζαμιά ὠψώνονται.

Προχωροῦμε, τρέχουμε καὶ φτάνουμε στὴν ὁδὸ Μαβίλη
ποὺ πέρα ἀντικρὺ στὸ Δρίσκο ἔπεσε γιὰ τὴν λευτερίᾳ αὐτῆς
τῆς πολιτείας.

Εἴμαστε σὲ γιὰ τὸ τῆς λίμνης.

Οἱ πρασινομάυροι τεράστιοι βράχοι τοῦ Κάστρου ἀσά-
λευτοι καὶ παγεροὶ ὠψώνονται με τὰ τζαμιά καὶ τοὺς ὁλό-
σιους μινερέδες στὴν κορφή. Καὶ τὸ θέαμα αὐτὸ καθρεφτί-
ζεται ὁλόκερο καὶ κατακάθαρο στὴ λίμνη ἀποκάτω τὴν
ἡσυχίᾳ.

Κι' ἡ λίμνη ἀπλώνεται πλατεία, ἀτελείωτη μπροστά μας.
Ἀντίκρῳ ὁ ὄγκος ὁ τεράστιος τῶν στρογγυλῶν βουνῶν, τὸ
Μιτωκέλι μᾶς σταματᾷ τὸ βλέμμα δεξιὰ ἢ Ἀητοράχη
καὶ κάτω ὁ Δρίσκος. Καὶ στὰ πόδια ὅλων αὐτῶν τῶν βου-
νῶν ἡ λίμνη, ποὺ τὰ θολὰ νερά της φτάνουν ὡς τὰ πόδια
τοῦ κάστρου με τὰ δυὸ τζαμιά, ὡς τὰ πόδια τῆς θρυλι-
κῆς πλατείας....

Βάρκες παλιές πρωτόγονες φτιρσμένες ἀπὸ παλιὰ ξύλα
στραβοκομένα, Βάρκες παλιές, Βάρκες ποὺ κρατοῦν μέ-
σα τους κάτι ἀπὸ τοὺς θρύλους τῆς λίμνης αὐτῆς τέτοιες
βάρκες μᾶς προσμένουν σὲ γιὰ τὸ.

Κι' ἀνάμεσα στὴ θολὴ καίμενη λίμνη, ἀνάμεσα σὲ
βουνὸ σὲ κάστρο καὶ στὴν κατάχλωρη Γιαννιώτικῃ ἀκτῇ
καὶ περισσότερον ἀπ' ὅλα κοντὰ στὶς βάρκες αὐτές, ξαναζῇ
κάθε ὁμορφος θρύλος κάθε Γιαννιώτικῃ ἱστορικῇ γραμμῇ
κάθε ἀβυσσινὴ θύμησι.

Τάχα τώρα σὲ λίγο θὰ κατεβῇ ὁ Ἀλῆ—πασᾶς με τὰ χα-
ρέματα του. Τάχα θὰ ζητήσῃ μαζί με τὴ βασιλικὴ νὰ περά-
σῃ ἀντικρὺ σὲ χλοερὸ νησάκι τῆς λίμνης, ποὺ ζῇ καὶ ποὺ
χαμογελάει;

Περιμένουμε.

Μονάχα ἕνας βαρκάρης μᾶς πλησιάζῃ. Μπαίνουμε στὴν
βάρκα του ποὺ σὲ κάθε κίνημά της τραντάζεται
ὁλόκερη.

Πᾶμε πρὸς τὸ θρυλικὸ νησάκι τῆς λίμνης.

Νάτο. Φαίνεται πέρα ὁλόχλωρο εἰδυλλιακὸ νησί, ὅπου
ἐσκότωσαν τὸν Ἀλῆ πασᾶ. Μεγάλα δένδρα πλατάνια καὶ
λεῖκες καὶ μελικοιές καὶ δεντρικὰ λογῆς, τεράστιοι πλα-
τωτὰ, φουντωτὰ, περίφανα καὶ καλοθερμμένα σῶνουν τὸ
νησάκι. Κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἐπροβάλλουν σπατάκια καὶ ἐκκλη-
σιὰς. Καὶ κάτω κατὰ ἕνα πλῆθος καλὰ μὲν χιλιάδες χιλιά-
δες μυριάδες καλὰ μὲν περιζώνουν τὸ νησί. Τὰ καλὰ μὲν
αὐτὰ βγαίνουν ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ νερὸ καὶ περικυκλάνουν
τὸ νησί ὁλόκερο. Μιὰ ζώνη ἀπὸ καλὰ μὲν τὸ κλεῖ γύρωθεν.
Καὶ καθὼς κοντεύουμε, κοιτάζουμε τὸ χλοερὸτατο νησάκι
καὶ τὴν λίμνη τὴν ἀπέραντη.

—Εἶναι μεγάλη ἡ λίμνη; ρωτᾷμε τὸν βαρκάρη.

—Θέλῃ ὅκτω ὥρες ἡ βάρκα νὰ κάμῃ τὸ γύρο της.

—Βγάζει ψάρια;

—Προπάντων ἔχει χέλια καλὰ. Μὰ καὶ ψάρια νοστιμώτατα
βγάζουμε ἀπὸ 200 δράμα ὡς 4 ὀκάδες τὸ ἕνα. Τὰ ψαρεύ-
ουμε σὲ νησὶ με δύχτια.

Σ' ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας φ.άνουμε σὲ νησάκι καὶ βγαί-
νουμε στὴν ἀκτὴ ἀνάμεσα σὲ καλὰ μὲν καὶ σὲ πλατάνια.
Λυγερὲς γυναῖκες πλένουν τὰ ρούχα τους σὲ γιὰ τὸ. Πά-
πιες λούζονται σὲ νερὸ. Ἐνας γέρος διορθώνει τὰ δύχτια
του. Κι' ἐκεῖ λίγο παραπάνω ἀρχίζει τὸ χωριουδάκι τοῦ
νησιοῦ. Αὐτὸ τὸ χωριὸ εἶναι τὸ πιὸ εἰδυλλιακὸ ποὺ ἀπάν-
ησα. Σπατάκια καλοσυγυρισμένα, καλοσβεστωμένα, κα-

τακάθαρες πλακοστρωμένες αὐλές, με στέγες πλακοσκε-
πασμένες, κατακάθαρά, νοικοκυρεμένα, μικρὰ σὰν ψεύτι-
κα καὶ στολισμένα σὰν παιγνιδάκια, τέτοια σπῖτια γιομί-
ζουν τὸ χωριουδάκι. Καὶ στὶς αὐλές κι' ἀπάνω στὶς μάντρες
τους καὶ στὶς γλάστρες, στὰ παράθυρα καὶ στὶς πόρτες,
λουλούδια πλῆθος, κόκκινα καὶ μπλε, τριαντάφυλλα καὶ γε-
ράνια καὶ βασιλικοὶ καὶ κάθε εἶδος ξεπροβάλλουν.

Μέσα σὲ χωριὸ λαχανόκηπος δὲν ὑπάρχει καθόλου
μὰ δὲν ὑπάρχει καὶ σπῖτι χωρὶς λουλούδια, χωρὶς ἄφθονα
καὶ καλοπεριποιημένα λουλούδια.

Καὶ κορίτσια ὁλόδροσα καὶ γρηοῦλες ὁλόγλυκες καὶ γυ-
ναῖκες λυγερὲς στολίζουν ἀκόμα περισσότερον τὸ χαριτω-
μένο αὐτὸ εἰδυλλιακὸτατο, κατακάθαρο ἀντικρυνὸ χω-
ριουδάκι.

Αὐτὸ τὸ χωριουδάκι βρῖσκεται σὲ πρὸς μέρος τοῦ νη-
σιοῦ ἀντίκρῳ σὲ Μιτωκέλι. Ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἀντίκρῳ
στὰ Γιάννινα, εἶναι μονάχα λίγα σπῖτια σκορπισμένα κι' ἔ-
να μικρομνηστέρι. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ περιτυλίγουν με-
γάλα δένδρα φουντωτὰ, χόρτα πλούσια, κισσοί.

Κι' ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ νησιοῦ, ὅπου βρῖσκεται ἕνα ἐ-
ξοκλήσι, τὸ θέαμα τῆς λίμνης με τὸ Κάστρο εἶναι κάτι
ξεχωριστό.

Πλάν' σὲ τὸ χωριουδάκι βρῖσκονται καὶ δυὸ ἐκκλησιὰ-
κια. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ, κάτω ἀπὸ κάτι τεράστιους βρά-
χους, ἕνα παλιόσπιτο. Κεῖνο τὸ σπιτάκι ἦταν τὸ ἐξοχικὸ
κονάκι, ὅπου ὁ Ἀλῆ—Πασᾶς ἔπλεκε τίς ἐρωτικὰς ἱστορίες.
Ἐκεῖ ἦταν ὁ τόπος τῆς χαρᾶς του. Ἐκεῖ μᾶς δείχνανε καὶ
τὸ μέρος ὅπου σκοτώθηκε ὁ Ἀλῆ—Πασᾶς καὶ τὸ παράθυ-
ρο ἀπ' ὅπου ἔφυγε ἡ βασιλικὴ ἔπειτα ἀπὸ τὸ φόνον. Δυὸ
γριοῦλες μὲ τὰ ἐξήγησαν ὅλα ἐκεῖ ἐπὶ τόπου.

Ἐκεῖ κοντὰ κάτω ἀπὸ τοὺς ἴδιους βράχους εἶναι ἡ ἐκ-
κλησίτσα τοῦ Ἀν—Γιάννη. Μιὰ γιὰ ἐκκλησιάρισσα μᾶς
ὕποδrechtῃ ἐκεῖ.

—Ὅριστε τοῦ Ἀν—Γιάννη βοήθειά σας.

Μπήκαμε.

Ἡ ἐκκλησίτσα αὕτῃ εἶναι βυζαντινὴ με τοιχογραφίες
τοῦ 17ου αἰῶνα, σεμνὴ καὶ γιομάτῃ μουστίριο.

Κι' ἡ ἐκκλησιάρισσα μᾶς ἐξήγησε:

—Ἰδοὺ, πιδιὰ μ', δὲν ἦταν τίπ' τις. Κι' ἤρθαν δυὸ ἀρ-
χοντόπαιδα, με βιὸ, με περιουδία κι' τὴν ἀφιέρωσαν στὴν
ἐκκλησίᾳ ποὺ ἔχτισαν. Κι' αὐτὰ τὰ πιδιὰ ἀσκήτεψαν σ' ἄ-
σκητόρι, κάτω ἀπὸ τὸ βράχο. Κι' ἀπὸ τότε τὸ νησί κα-
κοικήθηκε.

Καὶ πήγαμε κάτω ἀπὸ τοὺς τεραστίους βράχους κι' εἶ-
δαμε τίς σπηλιές ὅπου ἀσκήτεψαν τὰ δυὸ ἀρχοντόπαιδα
ποὺ ἄχτισαν... Ἐκεῖ ὑπάρχει κι' ἕνα πηγάδι. Κι' ἡ ἐκκλη-
σιάρισσα μᾶς ἐξήγησε:

—Ἐτοῦτο τοῦ πηγάδ' εἶχε νερὸ πολὺ. Κι' τὸ νερὸ τοῦτο
ἐγιάτρει τὸν πονοκέφαλο. Μὰ ἕνας γέρος καλόγερος ἔ-
πασε μέσα κι' ἀπὸ τότε ὁ Θεὸς εἶπε νὰ πάψῃ τὸ νερὸ. Κι'
ἔτσι ἔπαψε.

Ξαναγυρᾷμε σὲ τὸ χωριὸ Παντοῦ γυναῖκες. Ἀντρες
πουθενά! Κι' οἱ γυναῖκες αὐτές δὲν μοιάζουν με τίς Γιαν-
νιώτισσες. Αὐτὸ γεννᾷ ἀπορία. Μὰ μιὰ γριοῦλα δὲ μᾶς ἔ-
φισε σ' αὕτῃ τὴν ἀπορία.

—Ἐμεῖς εἴμαστε Μανιάτες, μᾶς εἶπε. Δυὸ Μανιάτες
πρωτοκατοίκησαν σὲ νησί κι' αὐτοὶ ἔπασαν σπορά στὸν
τόπο. Γι' αὐτὸ ὅλοι μᾶς εἴμαστε Μανιάτες. Τὸ χωριὸ εἶ-
ναι ἡσυχ. Γιὰ τὸ γυναῖκες ποὺ πλένουν, ποὺ παίζουν
με τὰ παιδάκια τους, ποὺ κουβεντιάσουν ἀνάμεσα ἀπὸ λου-
λούδια, στὶς μάντρες, στὶς ὁλοκάθαρες αὐλές κατὰ ἀπ' τὰ
τεράστια δένδρα ἀνάμεσα στὰ καλὰ μὲν, εἰκόνες εἰδυλλια-
κές, πλῆθος γλυκύτατες εἰκόνες. Ἀξίζει νὰρθε κανένας ὡς
τὴ λίμνη τους, μονάχα γιὰ νὰ ἰδῇ αὐτὸ τὸ χωριουδάκι.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Παλιές ἐνθ' ἡμέρας καὶ θαμπές εἰκόες καὶ ξεχασμένοι κόσμοι ἐξύλησαν μέσα μας καὶ ἀναψαν καὶ ἐλήσαν πνοὴ καὶ ζωὴ στὸ ἀντίκριμα τοῦ Μοῦδρου.

Μαζὶ μὲ τὸ χτύπημα τοῦ ἡλίου πάνω ἀπὸ τὶς βουνόκορφες τοῦ Ἁγίου Ὄρους ποὺ ἡ ἀπόστασις εἰς ἔκτανε νὰ φαίνονται σὺν ἀπὸ παντὶ, ὁ σκόλος βρέθηκε ἀντίκρου στὰ βουνὰ ποὺ φρόζον τὸ λιμάνι τοῦ Μοῦδρου. Κι' οἱ κόσμοι οἱ θαμμένοι στὴν ταφόπλακα τῆς λησμονησιᾶς ἐσηκώθησαν δυνατοί, καί, τρυφεροβαφτισμένοι, ἔδωκαν τὴν θέα τοῦ φανοῦ τοῦ Κόμπι ποὺ δεδώνεται ποσειδωνίως λευκοχαίτης στὴ φολιάρα τοῦ μικροῦ νηιοῦ, ἐπάνω στὴν ἐμπιτὴ τοῦ κόλπου.

Ἡ θάλασσα ἡ μάγισσα καὶ σφιγγα ἔλυσε τὴ γλῶσσά της καὶ ὁ ἀφρός της καθὼς ἐτινάζετο ὡς πᾶν στὰ παραπέλα, στὸ καμπυλῶν, στὶς κουρσασιές, ἀνεθυμιάζεν ἀναμνήσεις, πολυχρόμες ἀναμνήσεις, βαθεῖες ἢ ἀνοιχτές, φωτισμένες σκοτεινές, μὰ μιλιόγλωσσες καὶ χιλιόφωνες γιὰ τὴν καρδιά τοῦ ναυτοῦ.

—Καλῶς τὰ πάλι τὰ ἀκαλίγια καράβια, καὶ τὰ παρυμένα νηυτοπόουλα, ἔλεγεν ἡ θάλασσα. Καλῶς τὰ καὶ καλῶς ὁ ξεχωμός των στολὶ καὶ στέμμα βασιλικὸ στὰ νερά μου.

Καὶ τὰ καράβια αἰσθαντικά καὶ ὀγκώδη προχωροῦσαν μὲ βία στὰ νερά τὰ τόσο γνωστά.

Ζερβόδεξα τὰ ὀγκώδη αἰσθάνονταν τὰ δόντια τῶν κανονίων των, καὶ ταῦτες καὶ σφαιροῦτες στὴ γραμμὴ ἐχαιροῦσαν ἀπὸ τὴν στεριά τὸν θαλάσσοκράτορα στόλο. Καὶ ἡ ἐλλειπτικὴ κορδὶὰ ἐφουσκάνει ἀπὸ διπρηφάνεια καὶ ἱκανοποίησι καὶ τόση ἐνωικωθε πὺδ βαθεῖα τὴν ἀξία καὶ τὸ εὐμορφο μεγαλεῖο τῶν περασμένων καταιχίσεων.

Στὸ βάθος ἀπὸ ἐξέθηκε τὸ χωριὸ τοῦ Μοῦδρου καὶ ζερβὰ στὸν ὄχθον τοῦ κόλπου ἄλλα χωριά πὺδ ἀπόμακρα καὶ πὺδ σκοτεινὰ ὕψωναν τὴν θέα τῶν καμπαναριῶν των καὶ τῶν ὀργῶν φτερωτῶν τῶν ἀνεμομύλων των. Καὶ νὰ οἱ ἀγκυρὲς τῶν καραβίων μὲ ρυθμικὸ καὶ σιδερένιο κρότο ἔπαιζαν στὸ θυρὸ χωροφῶν καὶ ἡ θάλασσα βρέθηκε τὴν ἴδια σιγὴν σπαρμένη ἀπὸ ἀσπράδα ποὺ δὲν εἶχε τελευτήσῃ.

Σύγκαιρα στριγγιὰ σοβλερὴ πνιγμένη στὴν εἰσωνεία ἡ φωνὴ τῆς σφυρίχτρας ἐκίνησε τὸν ἀέρα τῆς «Δάφνης» καὶ σύγκαιρα σφύρη, βραχνὴ ἢ φωνὴ τοῦ ναυκλήρου ἀνήγγελλε:

—Πλῆθους ἱπαιτιῶν... Οἱ ἄνδρες τῆς δευτέρου τοιχαχίς νὰ ἐτοιμάσουν τὰ ρούχα των γὰρ τὸ Μοῦδρο.

Ἡ στεριά προσιδόνεψε καὶ ἡλιολουμένη μᾶς καλοῦσε. Μιὰ εὐκαιρία μοναδικὴ νὰ ἀπολαύσουμε τὴ λοχαριστὴ σάρκα της, νὰ γνωρισθοῦμε μὲ τὰ ἀσημένια κρύσταλλα τῶν νερῶν της, καὶ ἐκεῖ στὶς ποταμιές, ξυπόλυτοι ἀνακουμπωμένοι τρελλοὶ ἀπὸ χαρὰ καὶ λαχτάρα νὰ ἀνακατεθούμε μὲ τὰ κορίτσια τοῦ τόπου λευκόλενα, ἔστηθα καὶ καμπυλόκηρα, καὶ νὰ παροβόημε στὸ πλῆθος μ' ἐμὴ, παιδιὰ στὰ κινήματα καὶ στὰ λόγια μας, μὰ μὲ τὴν καρδιά φουσκωμένη ἀπὸ ἀνδρείες ἐπιθυμίας. Πρέπει νὰ ἔχη κάνει κανεὶς ἔστω καὶ γιὰ λίγες ἡμέρες μέσα σὲ πολέμικὸ καράβι σιγγιὸ καὶ κτυποφασμαμένο ἀπὸ τὴν ἔλπειν καθε συγκοινωνίας μὲ τὴν στεριά, μὲ τὶς μυρωδιές της μὲ τὴν γυναικα γὰρ νὰ καταλάβῃ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ.

Δυνατὴ, γιμάτη πόθους, γεμίστη ὄνειρα, ἡ γῆ τοῦ Μοῦδρου εἶχε μιὰν ἀλλοιότητη γιορτῆς. Γιόρταζε τὸ γάμο της μὲ τὸν ἥλιο, τὴν αἰωνία της ἔνωσι μὲ τὸ φῶς. Δυνατὲς μυρωδιές γενεοσυνογίης χτυποῦσαν τὰ ρουθόνια μας. Εἴχαμε πάθη σὺν ὁμαδικῷ μεθύσει, μὰ πάλι δὲν ἦτο μεθύσι αὐτό. Ἀναπνέουμε τὴν γῆ, τὴν ἀνασαίναμε καὶ νοώσαμε τὰ στήθια μας νὰ φουσκώσουν ἀπὸ τὸν ἐξαπολυθέντα ὀργασμὸ τοῦ εἶναι μας. Πατούσαμε σὲ χρυσάφι καὶ σὲ φῶς. Γλυκὲς σάρκες ἦσαν τὰ κοριττάρια, γέλιο οἱ φρόχτες, καμπάνες τὰ δένδρα, τραγούδια γάμου τὰ νερά, παλάτια οἱ χωράτικες καλύβες. Καὶ οἱ νησιωποῦτες ποὺ ἔπλεαν στὰ ρεύματα καὶ στὰ πηγάδια νεραϊδένειες βασιλοπούλες. Πέπλος πορεῦντος καὶ λαχούρια καὶ ἱριδένειες ἐσάρπες τὰ ταπεινὰ ρούχα των. Μεγάλα διαμάντια καὶ μαργαριτάρια τὰ κουμπιά των, χρυσόκομα κεφάλια νημφῶν ὡς βορβόρες ποὺ τὰ αἵτλωναν.

Ριχθήκαμε μὲ πείσμα, μὲ γενὰνι στὸ πλῆθος. Το λούσιμο τοῦ ἡλίου καὶ τὰ προκλητικὰ μπράτσα, οἱ φυλισμένες κνήμες, τὰ γυνὰ τραχήλια, οἱ θριαμβευτικὲς κοῦπες τῶν ἐπαναστατημένων κάτω ἀπὸ τὸ μισοανοιγμένῳ στηθοπᾶνι παρθενικῶν σιγῶν μᾶς εἶχαν κάνει ἔσω φρενῶν.

Ναῦτες καὶ γυναῖκες ἐπλάيناμα μαζὶ. Μᾶς ἐδάνειζαν τὶς κορβάδες των, μᾶς παραχωροῦσαν τὶς σκάφες των, μᾶς βοηθοῦ-

σαν καὶ τὶς βοηθούσαμε στὸ ἀνιλημα τοῦ νεροῦ.

Καὶ οἱ παλιές ἐνθ' ἡμέρας καὶ οἱ θαμ, εἰκόες καὶ οἱ συνεπαισμένους σκέψεις καὶ οἱ σκοτισμένοι κόσμοι μᾶς ἄλλης ζωῆς ὅλο ἐξυνοῦσαν καὶ ἀναβαν καὶ ἔπαιζαν ἀλλοιότητη μορφῇ.

Καὶ ἡ θάλασσα ἡ μάγισσα καὶ σφιγγα ὅλο ἔλυσε τὴ γλῶσσα της καὶ τὸ κυματάκι της ὅλο ἀνεθυμιάζεν ἀναμνήσεις. Πολύχρωμες ἀναμνήσεις, βαθεῖες ἢ ἀνοιχτές, χιλιόγλωσσες καὶ χιλιόφωνες γιὰ τὴν καρδιά τοῦ ναυτοῦ.

Καὶ τὰ καράβια αἰσθαντικά καὶ ὀγκώδη ἐλίσσοντο καὶ ἔπλεαν κι' αὐτὰ στὴν χαρὰ.

—Καλῶς τὰ πολεμάτε, ἔλεγαν οἱ γέροι ποὺ ἐπερνοῦσαν.

—Καλῶς τὰ ναυτάκια ἔλεγαν οἱ νῆες.

Καὶ ἐπλέναμε ὅλο ἐπλέναμε φρενισμένοι. Μιὰ μικρὴ ἐπαφὴ τῆς ἀκρῆς τῆς φούσιος τῆς γυναικας, ἕνα ἀναφυλλιστὸ τοῦ ἀέρα ποὺ ἐκολλοῦσε κατὰσσερα τὸ χρωματιστὸ μεσοφύστανο καὶ τὸ ἔκανε νὰ παύσῃ τὸ εἶναι καὶ τὶς γραμμὲς τῆς λαβρυτῆς σάρκας, κάποια σκέψη μου ὥστε νὰ δαφνοῦν μέσα ἀπὸ τὸν μπούστο κρυμμένα μὲ ζήλεια μαρμάρια κρινοτραχήλια μᾶς αὐθάναν τὴν ἐπανάστασι, μᾶς ἀνδρείεψαν, μᾶς ἐγείμζαν θεϊκοὺς θυμούς.

Καὶ ἡ γῆ ἐστοίλωτη, ἀντροπῆ, μεγάλη ἡδονίστρια, ἀχόρταγα ἐκολλοῦσε τὰ χεῖλη της στὸ φῶς καὶ παροῦνε πάντα δυνατὸ λάγνο ἀκούραστο τὸ λοχαριστὸ σῶμα της στὰ ἀγκυλιάσματα καὶ τὰ διπρημένα χάρδια τοῦ ἡλίου. Ἐδῶ ἀπὸ τὴν ἐκπονησμένη πεισίνισεν ὁ κάμπος καὶ μεστωμένα χωράφια ἐδέχθησαν τὴν πλούσια γλωσσίδα, ἐκεῖ λαβιδία σουσαιμὲς ἀνθίσαν, παρὲ καὶ μπουστάνια, μὲ μοσχάια πεπόνια καὶ κεφαλόδροσα καρπούζια. Καὶ παντοῦ δένδρα γεμάτα χρυσὸς καρπὸς ὑψώθησαν γιὰ νὰ μαρτυρήσουν ἀψευστα τὸν ὀργασμὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ φωτός.

Ἔπειτα ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ γέρῃ καὶ ἡ γῆ τῆς Λήμνου ἄρχισε νὰ σκετάζεται μὲ μικρὲς σκιές—μικρὲς σὺν ἀπλυσμένους ποδιὲς γιγάντων—ποὺ ἄφιναν οἱ ὄγκοι τῶν ὀνειροπόλων λόφων. Τὸ λιμάνι τοῦ Μοῦδρου περνοῦσε τὰ νερά του μὲ χαλιδόκο νᾶζι κάτω ἀπὸ τὶς πλευρὲς καὶ τὰ ἴσλα τῶν καραβίων ποὺ ἔμεναν ἀγκυροβολημένα καὶ καπνίζοντας σὺν θοῇ μέσα σὲ κλονεβὶ θηριοτροφείου. Μέσα στὸ ἀτέλειωτο γύρσιμο τοῦ ἡλίου ἐμέναμε χτυπημένοι ἀπὸ τὸ θάμβος, καὶ πάντα ἀχόρταγοι ἐμπρός στὸ θέαμα ποὺ ἐξεπλήγετο μὲ ἐπικὴ γαλήνη καὶ ἀρχαία φρυγικὴ μουσικοπάθεια στὰ βασίλεια τῶν ματιῶν μας, ἐκνυτίζουμε καὶ ἀνασαίναμε καὶ ροφούσαμε τὰ γύρω μας.

Καὶ οἱ ναῦτες καὶ οἱ θαλασσομάχοι ζητιάνοι μᾶς ἤσυχης χορηγίτικης ζωῆς τῆς καλύβας τοῦ χωραφιοῦ καὶ μᾶς ἐστῆς ἀγκαλιᾶς, ἐστεκόμεθα μονγγοὶ καὶ δίβουλοι μπροστὰ στὴ ζωγραφιὰ τῆς νέκρας ποὺ μᾶς τὴν ἔδινε τὸ λιμάνι μὲ τὰ καράβια, καὶ τὴν ἄλλη ζωγραφιὰ τῆς ζωῆς ποὺ μᾶς τὴν ἐπότηζεν ἡ γυναῖκα καὶ ἡ στεριά.

Ταπεινωμένοι, μικροὶ βορέμηδες ἐσκύψαμε νὰ μαζέψουμε τὰ στεγνωμένα ρούχα καὶ οἱ φλέβες μας ἐβόϊζαν στὰ μηνίγγια. Ἡ φύσις τοῦ ἀνθ' ὀπινου κτήνους ποὺ εἶναι ὅτι ἐδγενικώτερο καὶ θεῖο ὑπάρχει ἐφώνας καὶ ἐκτυποῦσε τὰ πλευρὰ καὶ ἐδύγκανε τὶς ἀλυσσίδες μὲ τὶς ὁποῖες τὴν ἔδεσαν ὁ τεχνικὸς λαὸς πολιτισμός.

Μέσα στὰ μάτια τῶν κοριτσιῶν καὶ στὰ κινήματα καὶ στὴ φωνὴ ὁ ἴδιος πόθος τῆς δημιουργίας ἐλάγγεε. Τὸ φῶς ποὺ τότε εἶχαν ἀναπνεύσει, καὶ τὰ ἀφράτα γάγγαρα νερά καὶ τὰ χόρτα καὶ τὰ δένδρα ἀδιάντροπα φρετωμένα τοὺς καρποὺς τοῦ γάμου των, εἶχαν γίνῃ μαζὶ μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρικών κορμῶν τὰ πὺδ δυνατὰ κεντήδια γιὰ νὰ θυμίσουν στὴν γυναῖκα τὸν ἀληθινὸ δρόμο ποὺ τὴν ὡδηγοῦσε ἡ φύσις της.

Τὸ ἀπόβραδο κατεβήκαμε πὺδ στὶς βάρκες σκυμμένοι στὸ φορτίο τῶν σκαλῶν πόθων ποὺ ἄδικα ἐπῆγαν νὰ σιάσῃ οὐν τὰ δεσμά.

Τραβούσαμε νὰ κλεισθοῦμε στὸ συκαμένο μας καβούκι τοῦ καραβιοῦ, χελώνες ἐμεῖς στὸ δρόμο καὶ στὴν ἐκφανσι τῆς ζωῆς. Ἐβλέπαμε ὁ μὲ ἕνας σφιγμένες τὶς γροθιὲς τὸν ἄλλο μὲ μάτια κόκκινα ἀπὸ τὸ μίσος καὶ τὸ θυμὸ.

Κ. ΦΑΛΤΑΪ ΤΣ

ΠΩΣΕΦ ΕΛΠΙΑ

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΠ' ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὸ κάθισμά τοῦ πορφυροντυμένο καὶ μέσα του ἐράσμια στολισμένο ἀπ' τὶς κοπέλλες τῆς Γερουσαλὴμ. Ἐβγάτε, κοιτάτε κοπέλλες ἄβρες

τῆς Σιδὼν θυγατέρες τὸ Ρῆγα μπροστὰ σας, τὸ Σολομώντα,

Μ' αὐτὸ τὸ στεφάνι ποὺ ἡ μάνα τὸν ἔστειψε τὴ μέρα τοῦ γάμου του καὶ τῆς χαρᾶς του.

Ἄσμα ΣΤ'

Κ. Δ' 1—7

Εἶσαι ὁμορφὴ καλὴ μου

εἶσαι πεντάμορφη

τὰ μάτια σου περιστεριῶν ματάκια

πίσω ἀπ' τὸ λευκὸ σου τὸ μαγνάδι

τὰ μαλλιά σου—κοπάδια ἀπὸ κατσίκια

ποὺ ξεπροβάλλουνε στὰ ραχοβούνια τοῦ Γκιλαδά.

Σὺν τὴν κοπὴ προβάτων τὰ δοντάκια σου

ποὺ βγαίνουν κουρεμένα ἀπ' τὸ λουτρό τους

ὅλα διπλωμένα ταῖρι—ταῖρι

σὲ κανένα δὲ λείπει ὁ σύντροφός του

τὰ χεῖλη σου σὰ μιὰ ἄλικη γλωσσίσσα

στὸ δροσερὸ γλυκὸ τὸ μίλημά σου

σὰ μιὰ φέτα ροδιοῦ τὸ μάγουλό σου

πίσω ἀπὸ τὸ λευκὸ σου τὸ μαγνάδι.

Σὺν πύργος τοῦ Δαυὶδ εἶναι ὁ λαίμός σου

χτισμένος νὰ κρεμόνῃ τ' ἄρματα τους.

Ἀσπίδες χίλιες εἶναι κρεμασμένες

ὅλες οἱ ἀσπίδες τῶν παληκαριῶν.

Τὰ δυὸ στηθάκια σου σὺν δυὸ ἐλαφάκια

σὰ δίδυμα παιδιά τοῦ ζαρκαδιοῦ

ποὺ βόσκουνε μὲς σ' ἄγρια τριαντάφυλλα

ἔταν ὁ μπότης ἀπαλοφυσίχη

καὶ πλέξουν οἱ σκιὲς γύρω μαγνάδι

θὰ πάω κατὰ τὴ ράχη μὲ τὰ σμύρνα

πρὸς τὶς κορφές μὲ τὰ μυρωδικὰ.

Εἶσαι ὁμορφὴ, καλὴ μου. εἶσαι πεντάμορφη

στὴν ὁμορφίᾳ σου τίποτε δὲ λείπει.

Ἄσμα Ζ'

Κ. Δ' 8—11

Ἔλα, νυφούλα μου ἀπ' τὸ Λίβανο μαζὺ μου

ἔλα, κατέβα ἀπὸ τὸ Λίβανο ψηλά

γιὰ βίγλισέ με ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ Ἀμανά

ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ Σενήρ καὶ τοῦ Χαϊριμίν

ψηλά ἀπὸ τὶς σπηλιὲς μὲ τὰ λιοντάρια,

ψηλά ἀπὸ τὰ βουνὰ μὲ τὰ παρδάλια!

Ἄχ, μοῦχεις τὴν καρδούλα μου σκλαβώσαι

ὦ νυφούλα μου, ἀδερφούλα,

ἄχ, μοῦχεις τὴν καρδούλα μου σκλαβώσαι

μὲ ἕνα ἀπλό σου βλεμματάκι

μὲ μιὰ ἀλυσίδα τοῦ λαίμου σου...

Πόσο μὲ λιγώνουνε τὰ δικά σου χάρδια

ὦ νυφούλα μου, ἀδερφούλα μου

πόσο εἶναι γλυκώτερα τὰ δικά σου χάρδια

κι' ἀπὸ τὸ κρασί

πόσο μὲ ζαλίζουνε τὰ δικά σου χάρδια

κι' ἀπὸ κάθε μῦρο.

Ἀπὸ τὰ χεῖλάκια σου, νυφούλα,

στᾶζει καθάριο μέλι

κι' ἀπὸ τὴ γλωσσίσσα σου, ὦ νυφούλα,

στᾶζει μέλι, γάλα.

Κι' εἶν' ἡ μοσκοβόλια τῶν σκουτιῶν σου

σὺν τὰ μοσκοβόλια τοῦ Λιβάνου.

(Ἀκολουθεῖ)

Ζέαν Moréas

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικός
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Καλὲ μαραγκέ, καλὲ μαραγκέ,
πάνω στὸ ἔλατο, πάνω στὴν καρυδιά
μέτρησε φέρετρο μεγάλο καὶ βαθὺ
νὰ βάλω τὴν ἀγάπη μου νὰ κοιμηθῇ».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικός
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Καὶ ντύσε το ἀπὸ μέσα κάτασπρο σατέν
σὺν τὰ δόντια της, σὺν τὰ δόντια της
βάλε καὶ θαλάσσιε, κοοδέλλες σταυρωτές,
σὺν τὰ μάτια της, σὺν τὰ μάτια της».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικός
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Κάτω ἀπ' τὶς φτελιές, κάτω ἀπ' τὶς φτελιές
χάμω χαμηλά σιμὰ στὸν ποταμό,
ἔταν τραγουδᾶν τῶν κούκων οἱ λαλιές
τὴν ἐφίλησε ἕνας ξένος στὸ λαιμό».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικός
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

Καλὲ μαραγκέ, καλὲ μαραγκέ,
πάνω στὸ ἔλατο, πάνω στὴν καρυδιά,
μέτρησε φέρετρο μεγάλο καὶ βαθὺ
καὶ βάλε τὴν ἀγάπη μου νὰ κοιμηθῇ.

Μετάφρ. ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ

Μὲ κάκωση τὴν ἄρρωστη μορφὴ τους,
καθὼς τὰ ξεβαμμένα τους τὰ τοῖτια,
γυρνᾶνε ἀπὸ τὴ φάμπρικα μπουλοῦκι
τάπαβραδο στὰ ζυλινὰ τους σπῖτια.

Ἡ λευκὰ ἀσημοφύλλα ἀργοσαλεύει,
μὰ ἀνόρεχτες περνᾶν... Κλειστὸ τὸ στόμα.
Τὸν Κώστα τῆς Πηνελόπης τὸν πᾶν στὴ Γαῖδο,
κι' ἡ Φρόσω ἔχει τὴ μάνα της στὸ στρώμα...

Μακραίνουν πίσω ἡ γκρίτζες καμινάδες
στὴν ἄχνα μὲς ἐσπέρας πεθαμένης.
Κι' ὅς στέκουν ἀσυγκίνητες, φαντάζουν
σὰ δαχτυλὰ βαρεῖα μὲς εἰμαρμένης.

Καὶ ζύγωσαν ἡ νύχτα ὡς εἶχε πέσει,
πορτραῖτα θλιβερά στὸ ἴδιο πλαίσιο.
Μιὰ λάμπα ἀπὸ πετρέλαιο, λίγα χόρτα,
τὸ χτές ποὺ τοὺς ξανάρχεται πὺδ ἀπᾶισο...

Ἡ Τοῦλα μόνον ἀπόμεινε ἐωπίσω
νὰ βρῇ τὸ μπαρμπερόπουλο τὸ Φάνη.
Δυὸ χρόνια τώρα αὐτὸς τὴν ἀγαπᾷ
καὶ λέει πὺς θὰ τὴν πάρῃ μὲ στεφάνι...

ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ

Ἀθήνα

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΗ ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ

I...

Στου ξεροκαστρού τις θλιβές κι' ξρμες τῶν Πύργων σάλες
 Ίσκιος διαβόινουν οἱ καιροὶ στήνον χοροὺς οἱ χρόνοι,
 Βιόλες ἀνθοῦν στίς ξέθωρες ἀραδιασμένες γιόλες
 κι' ὅλο γυρνῶν καὶ ξαναζοῦν κάποιοι θλιμμένοι τόνοι
 —λησμονημένου θρόλου— τὴν ἱστορία τὴν παλιά,
 τῆς Εὐθιάς πεῦχε τὸ φέγγος στὰ μπουκλόχρυσα μαλλιά
 τῆς Σελήνης τῆς γλυκεῖας ποὺ θαμποφωτᾶται θλιμμένη
 στ' ἀργυρόχρυσά τὰ θάμνη στ' ἀργυρόξανθα νερά.
 — Ἀπ' τὰ μάκρη τῷ βορρᾷ

Ἔτο' ὁ θρόλος ἀρχαῖα—γιὰ τὴ πολυγρεμένη
 ἤρθαν ἐρηγόπουλα π' ὅλα ἀγγέλοις μοιάζουν
 χρυσοστολισμένα καὶ θρονὶ τῆς τόζουν
 κι' ἤρθαν Καστελάνοι γιὰ τὴν ἑκαυμένη
 τὴν Εὐθιά κι' ἱππότες σιδεροφραγμένοι
 Μὰ ἴψ' κ' ἴσ' ἀρνιέται
 ὁ οὐλογοῖται

Καὶ στοῦ Πύργου τις κορφὲς μοναχὴ ξεχνιέται
 Ποιὸς; νηπιὲς πλανέματα
 ποιδες πλάνες γητέματα
 σὴ Εὐθιά ἔχει κάνει

καὶ στοῦ Πύργου τις κορφὲς σὴ νυχτιά πλανιέται
 Ποιὸς; ποῖα τὰ γητέματα
 νὰ λύσῃ τὰ πλανέματα
 τὴ Εὐθιά νὰ γιάνῃ

Καὶ ὥσπερ οἱ μαντολόγοι τ' ἀστρικά
 κπ' ὥσπερ οἱ οἱ μάγισσες τ' ἀγερικά
 Κάνουν ἔρκα κἀνουν μάγια
 (φωτὰχὴ λουλιῦ ἐνὶ τάγιο)

Ποιὸς; σὴ νύχτα τὴν πλανεῖται
 τὴν Εὐθιά καὶ δὲ γερεύει
 Βάλαν Βάρδιες καὶ φιλάξαν στ' ἀκοπύργια σὴ νυχτιά
 καὶ τὸν πλάνο βρῆκανε τὸν ξελοιαστὴ γιὰ τὴ Εὐθιά
 παίζει ἀγάλη
 σὸ καὶ ἀλί

Τρέμουλα γλυκοῦ σκοποῦ, τοῦ καλοῦ πα' εἰς καιροῦ
 σὴ χρυσοχρῶδη μαντόλα μυστικὸλαλές μπαλλάντες.
 Κι' οἱ βαρδιάνοι ἀπὸ τὸ Κάστρο σιδερόφρακτοι χουμίζαν
 τ' ἀρχοντα τοῦ Βενετσιάνου εἶχαν διὰ τοῦ σκληροῦ
 καὶ τὸν πλάνο καὶ τὸν πνίξαν
 τὸ φτωχὸ τραγουδιστὴ

Κι' ἡ Εὐθιά πάντα ἀπ' τοῦ Πύργου τισιναντελωτὲς γιολάντες
 ὥς τὸν θῶρε πῆφει ἀγάλια καὶ θρηνεῖ γονατιστὴ
 τ' ἀστρα οὐβῶν τ' ἀκτιδύχρυσά κι' ἔγερνε ἡ Σελήνη
 μαῦρα κρέπια σκοτεινὰ μυστικὸπαθὴ γαλήνη
 τὴ νυχτιά τυλίγει καὶ τὴς Πύργους καὶ τὸ Κάστρο.
 Ἐγερνεν ἀπ' τὴς κορφῆς τὸν ὦ! μεγάλη συμφορὰ
 καὶ σὸ ἴδιο τῷ καλοῦ τῆς σὴ δσημνία τὰ νερά
 χάθηκε καὶ σβύστηκε σὴν τὸ πλάνο τ' ἀστρο....

Στοιχίσωσ' τὸ κάστρο κι' ἀραχνιάσανε τὰ τοῦλια
 στίς θλιβές τῶν Πύργων σάλες κρᾶζουνε τὰ πενθοπούλια
 καὶ γυρνᾶνε στίς κορφῆς ἱππότες κοβαλόρηδες
 καὶ φυλᾶνε στίς νυχτιὲς πυργοφυλοχάρηδες.
 Στίς νυχτιὲς τ' Ἀπριλομάη ἱσκιος βγαίνει ἡ Εὐθιά
 γιὰ ν' ἀκ' ὅ τὸν καλὸ τῆς σὸ καὶ ἀλί, σὴ νυχτιά.

Ἔτσι τῷδε οἱ ριθμὸς καὶ τὸ κλώσανε οἱ μοῖρες.
 καὶ τὸ ξέμπλιασαν οἱ ρίμες καὶ τὸ τραγουδῆσαν Μοῦσες
 Στίς χρυσοχρῶδες τὴς λύρες
 δέσανε τὸ στίχο οἱ μοῖρες

καὶ τὸ πλέξαν καὶ τὸ παῖξαν Μοῦσες ἀδονολαλῶσες
 τὸ τραγεῦδι π' ὅ τὸ ζοῦν μαντόλες καὶ κινάρες
 σὲ γόνδολες δπου σκορποῦν τρικυμιστὲς λατάρες
 τραγουδιστὲς σὴν τραγουδοῦν γιὰ τὴς χρυσομαλλῶσες
 τὴς Βενετοπούλες διὰ παῖζον καὶ γυρνῶν ἀγάλια
 σὴν χρυσὰ τὰ μαγεμένα Βενετσιάνικα κανάλια.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΜΟΣ

ΒΟΥΚΟΛΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὶ νὰ θαμᾶξω, λυγερή, τὶ νὰ σοῦ τραγουδήσω
 ἀπὸ τίς τόσες χάρες σου, τίς τόσες ὁμορφιές σου;
 Τ' ἀνέρο τὸ περπάτημα καὶ τὸ καμάρωμά σου,
 τὴν ἀπαλάδα τῆς φωνῆς, τοῦ τραγουδιστοῦ τῆς γλῶσσας
 τ' ἀφροχιοῦντά χέρισό σου, τὸ κοντυλογραμμένο,
 γιὰ τὸ λαμπρὸ σου κούτελο π' ὅ τ' ἀστρο καὶ φεγγάρι.
 Τὸ μεστωμένο σου κορμὶ, τὸ καλοκαμωμένο,
 ὅτ' ἰνωμένο εἶναι τσαμπὶ καὶ ὅτ' ἰνωμένο κρηθήρα.
 Ἀχ, περιστέρας τραχηλιά κι' ἀργάδας ἡμερόδα,
 ἔχ' ὁρφε πετροπέδικας κι' ἀνάβλεμα λαφ' ἴσες,
 καὶ μάγουλο λαχταριστὸ καὶ ἴδιο σ' αἰσμένο μῆλο!

Τὶ νὰ σοῦ ψάλω, λυγερή, τὶ νὰ σοῦ τραγουδήσω;
 Ποιὰ δροσεράδα ν' ἀρνηθῶ, ποιὰ χάρη νὰ παίνεψω;
 Τριγυρῶ παναρμόνιο σὲ τέτοια νιάτα πρέπει,
 καὶ πάλι ματαπείθει σὺ ὕμνος σὴν ὁμορφιά σου!
 Ἡ ἀνάσα σου μοσχοβολᾷ βαρεῖα καὶ με μεθάει.
 Κατάγλυκα τὰ χεῖλη σου σὲ τοῦ Θεοῦ κεράσι,
 ποὺ στοῦζον λὲς ἀνθόερα, ποὺ λὲς καὶ στάζουν μέλι,
 ὅτ' ἄκουν καὶ ῥοδιγελῶν κι' ἀνοιγοκλειοῦν καὶ λένε.
 Φρύδια σμιχτά, καμαρωτά κι' ἀγγελοκαμωμένα,
 κι' ἀπλωτερά ματόκλαδα πανώγια μάτια ἱσκιώνουν.
 Κι' ἔχουν τὸ μαῦρα μάτια σου, τὰ δόξανθα μολλὰ σου,
 καὶ ἀπ' τὴ νύχτα τῷ μαγιοῦ, καὶ ἀπ' τὸ φῶς τ' Ἀπριλ-
 Κεῖνα τὰ μάτια τὰ ὁμορφα, τὰ μάτια τὰ μεγάλα,
 ποὺ σφάζουν τὸν ποῦ τὰ θωροῦν, ποὺ λύνει τὸν πούβλεπει,
 κεῖνα τὰ δόλωφα μαλλιά, τ' ἀναλυτὸ χρυσάφι,
 ποὺ δίνω τὸν παράδεισο νὰ τὰ γλυκοφιλήσω,
 ποὺ δίνω καθετὶ τ' ἰσὸν νὰ τ' ἀναδέψω ὁ δόλιος,
 τὶ εἶναι βουνὸ ἡ ἀναγᾶλωση καὶ εὐτυχισμὸς περισσός!

Χαρά σὲν νιὸ τὸν ζηλευτό, χαρά σὲν παλληκάρι,
 χαρὰ σὲν ποῦ θὰ σὲ χαρῶ καὶ θὰ σ' ἀνδοτριγήσω;

«Λουλὺδα τοῦ Πίνδου»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΝΔΕΑΣ

ΦΕΡΕ ΝΑ ΙΔΩ

Φεγγάρι Ἀδωνοσιάντικο τὸν οὐρανὸ βοσκᾶνε
 Κι' ἡ γῆς δάκρυα γελᾷ καὶ ὁ τόπος δαυροφαίνει,
 Ὅμοιάζει ἡ Πλάση καλλονὰ χυμένη σ' ὁμορφάδες
 σὰ νύφη ἀσημοσκέπαστη στοὺς στίλους φορτωμένη.
 Ὅσα στολίδια κι' ὁμορφιὲς χαρίζε τὸ φεγγάρι
 Στὴ γῆ νυχτιά ἀδωνοσιάντικὴ ὁ ἥλιος δὲν τὰ ἔρει.
 Χίλιες φορὲς καλλίτερον ἡ νύχτα ἀπὸ τὴ μέρα,
 Ἡ νύχτα ἡ φεγγαρόφωτη, ἡ μάγισσα, ἡ πλανέφτρα.

Στὴ Σαντοβίτσας τὰ βουνά, σὴν ἡμερωμένα πλάγια
 Μέσ' σὲ κοπέδι γίδινο λαλεῖ ὁ λαγοβυζάχτης,
 Σὰ νᾶναι γιδουγεννὴς αὐτὸ τὸ νυκτοπούλι
 κοντὰ του σιμαζώνεται τὰ γίδια ἀκολοθῶντας.
 Λαλοῦν γαλαροκούδουνα σ' ὅλον τὸν κάμπο κάτω.
 Γερόσκυλος ἀριὰ ἀλυστὰ, κάποιο κοντάβι σκούζει,
 Στὸ ρέμα, σὸν βαλτόνερο παιδεύεται ἡ χελώνα
 τοῦ μπάκακα νὰ παροβγεῖ, καὶ πέρα ἐκεῖ σὸν δρο
 Νιδὸς πιστικὸς βραχὺ ἄ βραεῖ τζαμάρα σιδερένια
 Ποῦ ὅρια βοσκούλα τὴν ἀκούει καί τῆς χτυπεῖ ἡ καρδοῦλα.
 Καὶ κάτω ἀπὸ καλαμτοῦς ἱσκιους, γιὰ πῶς χορβεῖ
 Πού τὴ ζηλέβουν κι' οἱ ξωθιὲς καὶ κάνουνε σὴν μάτια.
 Ὡ δέ μου, φόντος χωριστῶ τίς ὁμορφιὲς τοῦ κόσμου
 Φέρε νὰ ἴδω λεβέντη νιὸ φλογέρα νὰ λαλαῖ

Καὶ βοσκοπούλα λυγερὴ νὰ σιέεται σὸν φεγγάρι

ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ

Γιάννενα 7 Αὐγούστου 1936.

ΦΛΟΓΕΡΑ

ΤΟΥ Κ. ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

«Γεῖα καὶ χαρὰ σὲ νιούς καὶ νιὲς ποῦ ξαγρυπνᾶν γι' ἀγάπη!»
 Εἶνε ἕνας στίχος ἀπὸ τὸ «ὄνειρο τῆς Ρόδου» ποῦ περιλα-
 μβάνεται στὴ συλλογὴ τοῦ κ. Πινδέα, στίχος ἐπιγραμματικὸς,
 εἰλικρινὴς πλάσμενος ἀπλᾶ καὶ ἀνεπιτήδευτο. Ἰδὲ στίχο αὐτὸ θὰ
 μπορούσε κανεὶς νὰ τὸν λάβῃ ὡς τὸν κύριο ἄξονα ὅλων τῶν ἐ-
 κδηλωμένων ἐμπνεύσεων τοῦ κ. Πινδέα. Γιατὶ σ' ὅλα του τὰ
 τραγούδια, ὑπὸ διαφόρους φάσεις κυριαρχεῖ τὸ αἶσθημα τῆς ἀ-
 γάπης τὸ ἀ γ ρ ο τ ι κ ὸ, παρθένο αἶσθημα τῆς νειᾶς, ἢ τοῦ
 βοσκόπουλου ἢ τοῦ καρβανάρου.

Ὁ κ. Γιάννης Πινδᾶς προσπαθεῖ καὶ προσπαθεῖ—καὶ γιὰ
 δεῖγμα τῆς συνεχιζόμενης προσπάθειάς εἶναι τὰ τραγούδια ποῦ δη-
 μοσιεύουμε ἀπ' τὴν νέα του συλλογὴ «Λουλούδια τοῦ Πίνδου»—
 νὰ ζωγραφίσῃ τὴν Ἡπειρωτικὴ ζωὴ, τὸ Ἡπειρωτικὸ βουνὸ μὲ
 πάθῃ τῶν τοσμπάνων καὶ τίς φυσικὰς ὁμορφιὰς του. Εἶνε ἀλή-
 θεια πὺς τὸ πέτυχε. Μὰ γιὰ νὰ τὸ πετύχῃ διάβασε τόσο τὸν
 Κρυστάλλη καὶ γνώρισε τόσο τὸ Ἀθηναϊκὸ τραγούδι ποῦ φαίνε-
 ται σὰν νὰ ξεπερατήκε ἀπ' αὐτὰ. Ἀλλὰ μπορούσαμε νὰ ζητοῦ-
 με εὐτοτέλεια ἀπὸ ἕνα νέο; φυσικὰ ὄχι. Αὐτὸ τὸ λέω γιὰ καὶ
 ἄλλο: ὁ κ. Πινδᾶς, παρ' ὅλη τὴ φυσικὴ πάντοτε ἀπειρία ποῦ
 παρουσιάζει σὰ νέος, σὲ δέσιμο τοῦ στίχου—καὶ μιλοῦμε μόνο
 γι' αὐτὸ γιατί θὰ τὸν ἀδικούσαμεν ψιλολογούσαμε τὸ στίχο του—
 εἶχε ὅλη τὴ δύναμη, ὅλη τὴν ψυχικὴ θέρμη νὰ εἰκονίσῃ τὴ ζωὴ
 τοῦ χωριοῦ, τὴ ζωὴ τοῦ Πίνδου. Κι' ἂν προσπαθοῦσε νὰ βαδί-
 σῃ σ' αὐτὸ τὸ δρόμο ἀνεπηρέαστος, μεμονωμένος θ' ἀποτύγχανε
 σὲ κάθε προσπάθεια. Γιατὶ ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ ὅσο πλούσια καὶ
 ἀνεξάντλητη ἦταν στὴν ἐποχὴ τοῦ Κρυστάλλη τόσο πενιχρὴ καὶ
 στεῖρα εἶνε σήμερα. Ἡ πενιχρότητα αὐτὴ θάταν εἰς βάρος τοῦ
 ἀσχολευμένου μ' αὐτὴ. Κι' ἂν προσπαθοῦσε ν' ἀπεικονίσῃ τὴ
 σὺ γ χ ρ ο ν ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, κ. Πινδᾶς θ' ἀποτύγχανε οἰ-
 κνρά. Γι' αὐτὸ καὶ μόνο ἀναδρόμης σὲ δημοτικὸ τραγούδι καὶ
 σὲν Κρυστάλλη. Γιατὶ ἀπὸ ἐκεῖ μπορούσε ν' ἀντλήσῃ τὰ γοη-
 τευτικὰ εἰδύλλια τ' ἀγροτικὰ, τίς διηγήσεις τοῦ τοσμπάνη, καὶ
 τὸ γλυκὸ κι' ἀντρίκιο τραγούδι τοῦ δταν καθισμένος στοὺς βρά-
 χους πιέζεται ἐσωτερικὰ νὰ ἐκδηλωθῇ. Ὡστε ἡ μίμησις σὲν κ.
 Πινδέα δὲν ἔχει τὴν κοινὴ σημασία: Παίρνει τὸν Κρυστάλλη καὶ
 τὸ δημοτικὸ τραγούδι νὰ συμπληρώσῃ τὴ σημερινὴ πεζὴ ζωὴ τοῦ
 τοῦ χωριοῦ. Σ' αὐτὸ δὲν τοῦ ἔπαρκε τὸ περιβάλλον τοῦ σύγχρο-
 νου χωριοῦ προσπαθεῖ νὰ τὸ δανεισθῇ—πάντοτε μὲ τὴ δική του
 προσωπικὴ σφραγίδα—ἀπὸ δημοτικὰ καὶ Κρυσταλλικὰ πρότυπα.

Κι' ὅμως θ' ἀδικούσαμε τὸν κ. Πινδέαν ἂν δὲν ἀναφέραμε
 πῶς πολλὰ ἀπ' τὰ τραγούδια του τὸν δείχνουν σὰν ἕνα σημερι-
 νὸ τέχνητη ἕναν ποιητὴ ὑποκειμενικὸ μὲ αὐτοδημιουργητὲς ἐμ-
 πνεύσεις καὶ μὲ γερὴ συγκίνηση. Τέτοιον μᾶς τὸν δείχνει ἀνάμ-
 σε σὴν ἄλλα του τραγούδια κι' ὁ «πόνος τῆς Βοσκοπούλας», ποῦ
 εἶναι γραμμένο οὐδεκατρισύλλαβο στίχο μ' ἀρμονικὸ περπάτημα
 καὶ ἀπαλαγμένο ἀπὸ ρητορισμούς καὶ σωφιστὲς περιττῶν ἐπιθέ-
 των.

Ἐν ἀπόβραδο δροσάτο τοῦ Μαγιάπριλου
 ποῦτανε ντυμένη ἡ πλάση σὰ μιὰ νιόνυφη
 μὲ τριαντάφυλλα μὲ γιούλια καὶ μ' ἀνθόκριννα
 καὶ φλογέρες, ἀγριοπούλια καὶ μουρμουριτὰ
 λὲς στὴν Ἀνοιξὴ νὰ λέγαν ὕμνο ἀθάνατο
 τοσπανόπουλο, τῆς στάνης νιὸς ἀμούστακος
 τῆς ἐρμιάς φτωχὸ κοπέλι ξενοδουλεῦτης...
 Συναπάντησε τὴ Βάγγια τὴν περίμορφη
 τὸ μονάκριβο βλαστάρη τοῦ ἀρχιτελείκη...

Ὅσες φορὲς διαβάξω τὸ τραγούδι αὐτὸ δὲ θέλω νὰ πιστέ-

«Ὁ μὴ μοῦ δώσῃ ἡ μοῖρα μου
 εἰς ξένην γῆν τὸν τάφον»
 εἶνε γλυκὺς ὁ θάνατος
 μόνον δταν κοιμώμεθα
 εἰς τὴν πατρίδα».

Ψηλὰ στοῦ Πίνδου τὴν κορφὴ, σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα
 ἕνας ἀητὸς καθόντανε καὶ βαριοσυλλογιότανε.
 Τώρα ποῦ πλάκωσε χιονιάς, ποῖα σιράτα γιὰ νὰ πόρῃ
 νὰ βγῇ σὲ μέρος ἡλιοβλεπο, σὲ πράσινο λειβάδι,
 τὶ μὲ γερόματα βαριά τὸ κρῦν δὲν ταιριάζει.
 —Νὰ πάω στοῦ Ὀλύμπου τίς κορφές, στῆς Ὅσας τίς ραχοῦλες
 νὰ πάω στῆς Ὀῤῥης τίς πλαγιές, στὰ Χάσια νὰ μισέψω.
 Νὰ πάω σὲν κάμπο τοῦ Πηνειοῦ, μὲ τὰ ξεχειμαδιὰ τοῦ
 φοβοῦμαι ἀπὸ τοὺς πιστικὸς κι' ἀπὸ τοὺς τσελιγκάδες
 μὴ ρέξουν, μὲ σκοτώσουνε καὶ πάρουν τὰ φλοέρια
 νὰ φτιάσουνε γλυκὸλαλες φλοέρες ποῦ ἀντηχοῦνε
 πέρα σὲ κάμπους, σὲ βουνά, σὲ λαγαδιές, σὲ δάσια
 κι' ὄντας θ' ἀκούν οἱ λυγερὲς νὰ βαριαναστενάζουν.
 Μὰ γὼ θὰ πάω στὴν Ἡπειρο, ἐκεῖ γιὰ νὰ πεθάνω.
 ἐκεῖ ὅπου μεγάλωσα ἀπὸ μικρὸ θρεφτάρη,
 ἐκεῖ ποῦ ὄντας ἐπέτομαν μὲ χαίρονταν τὰ πεῦκα,
 τὰ ἔλατα μὲ τίς δασιὲς κορφές ὅπου ἀνερμίζαν
 κι' ὄντας σὲν νεραϊδόσσεμμα δροσίζομαν τὸ γιόμα
 οἱ θάμνοι, τὰ χαμόκλαδα μὲ χαίρονταν παὶ κεῖνα.
 Κ' οἱ λυγερὲς, ποῦ ἔρχονταν νὰ πλύνουν σὲν ποτάμι
 μὲ τὸ μαντιλὶ σὲν λαῖμα καὶ ἀνασκουμπομένες
 ἐκουβεντιάζαν γιὰ καλοὺς καὶ ψιλοτραγουδοῦσαν:
 «— Ἄν πᾶς, ἀητέ, στὴν ξενιτειά, μακριὰ γιὰ νὰ μισέψω
 καὶ δῆς ἐκεῖ τὸ ταῖρι μου, τὸ ταῖρι τῆς καρδιάς μου,
 γιὰ πὲς τοῦ ὀγλήγορα ναρθῇ πὲς τοῦ γιὰ νὰ γυρίσῃ
 ν' ἀφήσῃ ξένην ἀγκαλιά καὶ νᾶρθῃ στὴ δική μου,
 τὶ γρηγορὰ ὁ καιρὸς περνᾷ, μαραινόνται τὰ νιάτα».

Σκῶνεται, πέταται ψηλὰ, πρὸς τὸν γλαυκὸν αἰθέρα,
 διαβαίνει κάμπους καὶ βουνά, στὴν Ἡπειρὸν τοῦ φτάνει.
 Σκῶφτον τὰ πεῦκα τίς κορφές καὶ τὰ ἔλατα λυγίζον
 νὰ προσκυνήσουν τὸν ἀητό, γυφτιάκια ντυμένα.
 Γέρνει ξεροβιά, χέρνει δεξιὰ τοιγύρω ἀπὸ τὸ βράχο,
 γιὰ νᾶρθῃ κούφωμα νὰ μπῇ, νὰ μπῇ νὰ ἐπιστάσῃ,
 εἰ ἀπόστασαν τὰ γέρικα φτερά του καὶ μαῶσαν
 ἀπ' τὸ πολὺ τὸ πέταμα κι' ἀπὸ τὰ γηρατειά του.
 Συμμετρίμενος κάθεται πολὺ ὥρα μὲς τὸ βράχο.
 Κ' ἐκεῖ ποῦ ὁ ἥλιος ἔχυνε χίλιες βαφεὲς σὲν χιόνι
 μ' ἕνα παρδάσμα ἀργὸ ὁ σταυραστὴς πεθαίνει,
 ἀφήνοντας βαθεῖα κραεῖα ποῦταν στερεὴ χαρὰ του
 γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα του, γιατί ε' αὐτὴν πεθαίνει.

Ῥαγισμένη Φλογέρα

Γ. ΠΟΔΛΛΑΣ

ψω πὺς ὁ κ. Πινδᾶς προσπαθεῖ πάντα εὐγενικὰ μὰ—γιὰ νὰ
 πᾶ τὴν πικρὴ ἀλήθεια—μάταια, νὰ ξαναφέρῃ τὴν ἐποχὴ μας
 σκηνές, φυσιογνωμίες, πάχον γνώσεως γιὰ πάντα.
 Μὰ ξαναστηρίζω τὴν πικρὴ αὐτὴ ἀντίληψη ὅταν γνωρίζω
 στίς ἄλλες σελίδες τοῦ βιβλίου...

ΜΙΧ. ΓΑΚΗΣ

ΤΑ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ», ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἡ «Μακεδονία» τῆς Θεσσαλονίκης ἀσολοῦμένη μὲ τὴν ἐκδο-
 σὴ τοῦ δευτέρου τεύχους τῶν «Ἡπειρωτικῶν Φύλλων» χαρ-
 κηρίζει τὴν ὕλην τοῦ «πλουσίαν καὶ ἐδιαφέρουσας». Ἡ «Μα-
 κεδονία» εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς ἐφημερίδες ποῦ συντείνουν στὴν πνευ-
 ματικὴ ἀνθηρότητα τῆς Θεσσαλονίκης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗ ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΣ

Ἡ ὑποδοχή μας ἀπὸ τὸν ἡπειρωτικὸ λαὸ μᾶς ἱκανοποίησε ἀρκεῖα. Ἀλλὰ, πρὸς μεγάλη μας λύπη γιὰ τὴν δὲ μὴ πορρέ-
σαμε νὰ τοὺς εὐχαριστήσουμε, εὐρέθησαν καὶ πολλοὶ ἀνικα-
νοποίητοι, ψυχροὶ, δείχνοντας τὸ μέγεθος τῶν ἀπαιτήσεων
τῶν καὶ μὴ προσέχοντας μὴ καὶ κοινὴ, ἐντελὴς προσπάθεια—
κατ' αὐτοὺς—σὰν τῇ δικῇ μας. Καὶ κάποια ἡπειρωτικὴ ἐφη-
μερίδα μᾶς τονίζει τὴν ἔλλειψη ἀξιολόγων φιλολογικῶν ὀ-
νομάτων. Συμφωνοῦμε ἀπόλυτα μὲ τὴν παρατηρήσειν τῆς
ἐφημερίδος μὰ πρέπει νὰ εἰπωθῇ πὺς οἱ περισσότερες ἐ-
πιφυλάξεις εἶναι ἀδικαιολόγητες. Γιὰ τὴν σὲ κάθε πρᾶγμα ὑ-
πάρχει καὶ ἐξέλιξις. Ὡς πᾶρουν τὰ πρῶτα τεύχη τῆς «Ν. Ἐ-
στίας» τοῦ 1927. Ὡς κυττάξουν ἂν λείπουν ἀξιόλογα ἐλ-
ληνικὰ ὀνόματα. Ὡς κυττάξουν ἂν ἐκπλήρουν—ἀπὸ τὰ πρῶ-
τα τεύχη—τὸ σκοπὸ τῆς. Γιὰ διαφόρους λόγους δὲν μπορε-
σαμε νὰ συγκεντρώσουμε ὅλα τὰ ὀνόματα ἀπ' τὴν ἡπειρω-
τικὴ διανοήσιν. Λόγοι ποὺ ἂν τοὺς γνώριζαν μερικοὶ θὰ ἐ-
παυαν νὰ μᾶς κατηγοροῦν γιὰ τὴν ἔλλειψη ἐτούτου ἢ ἐκεί-
νου τοῦ φιλολογικοῦ προσώπου καὶ ποὺ ἂν ἀλλάξαμε τὸ
σημερινὸ μας δρόμο καὶ τοὺς σημερινούς ὁδηγητὲς μας θὰ
βρισκόμαστε σὲ γενικὴ ἀδιέξοδο. Τὸ μόνον ποὺ θὰ μποροῦ-
σε νὰ συντελέσῃ στὴν ἱκανοποίησιν τῶν μερικῶν—γιὰ τὴν
πλήθος μᾶς δέχτηκε μὲ μεγάλη χαρὰ, νέοι καὶ παλαιοὶ—εἶ-
ναι ὁ χρόνος ποῦναι καὶ ὁ καλύτερος μαστορευτὴς, δάσκα-
λος στὸ μυαλὸ τοῦ καθενός. Ἐν τούτοις δὲν μποροῦμε νὰ
μὴ εὐχαριστήσουμε τοὺς θερμοὺς μας φίλους ποὺ ἐσπευσαν
νὰ μᾶς ἐνθαρρύνουν μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν μόχθων μας,
καὶ συγχρόνως μὲ τὴν ὀλικὴ ἐνίσχυσή τοὺς.

ΜΙΑ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Διαβάσαμε μὴ ἄλλη χαρμόσυνη εἴδησις. Τὸ «Γραφεῖον πνευ-
ματικῶν ὑπηρεσιῶν» πρόκειται νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ φθινόπω-
ρο καὶ τὸ χειμῶνα σὲ διάφορα ἐπαρχιακὰ κέντρα ἐκθέσεις
ἐλληνικοῦ βιβλιομεδιαλέξεως ἀπὸ λογοτέχνες καὶ ἐπιστήμο-
νες τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ διαβάσαμε ἀκόμη πὺς πολλὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις ἔ-
χουν καὶ ὅλας ταχτοποιήσῃ τὴν συνθήκην ποὺ ἀφοροῦν γιὰ
τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Καὶ μαθαίνουμε ἀκόμη
πὺς διάφοροι Ἐπαρχιακοὶ ὁργανισμοὶ ἔχουν ἀναλάβει τὰ
σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν διαλέξεων καὶ ἐκθέσεων.

Νομίζουμε ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ κ. Νικολαΐδου πε-
ριέχει τὴν κυριώτερη πτυχὴ τῆς ἰδέουσης τοῦ «Γραφείου».
Ἦσαν πῶς καὶ νὰ δοθῇ τὸ σάλπισμα αὐτῆς τῆς πνευμα-
τικῆς ἀφύπνισις. Οἱ ἐντόπιοι ὁργανισμοὶ δὲν κατώρθωσαν
σχεδὸν τίποτε μπροστὰ στὴ γενικὴ ἀδιαφορίαν ποὺ συντρο-
φεύει τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπαρχιώτη. Χρειαζόντανε νὰ στρέ-
ψουν τὴν προσοχήν τοὺς οἱ διανοούμενοι τῶν Ἀθηνῶν. Κι
ἕνας ἀπ' τοὺς πρωτοστατοῦντες στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου
αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ κ. Νικολαΐδης.

Κι' ἡ πόλη μας, ἡ παραμελημένη καὶ σκοτεινὴ πνευμα-
τικὰ, ποὺ μόνον σβυσμένους θρυαλίδες εἶναι οἱ ἀναμνήσεις
τῆς παλαιᾶς πνευματικῆς δόξας δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἀπ'
τῆς φιλοξενίας τῶν ἀθηναίων ἀπεσταλμένων ἀλλὰ χρειάζεται
νὰ συννενοηθῇ μὲ τὸ «Γραφεῖον», νὰ ἐπεκτείνῃ ὡς ἐδῶ τὴν
ἀκτίνα τῆς δράσεως του. Ἀλλὰ ποῖος θὰ προβῇ στὲς πρέπου-
σες ἐνέργειες; Νομίζουμε πὺς κατάλληλη θάταν σ' αὐτὸ ἡ
«Δέσχη ἐπιστημόνων» ἢ καὶ ὁ «Ὀμιλος Νέων». Μὰ γιὰ τὸν
δεύτερον φαίνεται πὺς σταμάτησε τὴ δράσιν του. Μένει μο-
νάχα ἡ «Δέσχη Ἰωαννίνων». Ἐμπρὸς λοιπόν.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΜΑΣ

Ἡ σημερινὴ καλλιτεχνικὴ καὶ ἀρτιωτάτη ἐμφάνισις
τῶν «Ἠπειρωτικῶν Φύλλων», πιστεύουμε πὺς θὰ προξενή-
σῃ ζωερὴ ἐντύπωσιν στοὺς ἀναγνώστες μας γιὰ τὴν προσπά-
θειάν μας αὕτη πρὸς καλύτερην ἐκτύπωσιν. Κι' αὕτη ὀ-
φείλεται στὸ καλλιτεχνικὸ τυπογραφεῖο «Ἐρμῆς» τῶν κ. κ.
Θωμά Παναγιωτίδου καὶ Δημοσθ. Πανίδου, μὲ τοὺς ὁποίους
καὶ ἐνθαρρύνσαμε τὴν ἐπάπειρο ἐκδόσιν μας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὰς μας, ποὺ βέβαια
θ' ἀναγνωρίζουν τοὺς κόπους καὶ θυσίας ποὺ ὑποβαλ-
λόμεθα γιὰ νὰ ἐκδιδώμεθα κάθε δεκαπενθήμερο ὅπως
μᾶς ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴν τῶν, ζητώντας πάντα
συγχώρησιν γιὰ τὴν πρώτμην μας αὕτη ἀπαίτησιν.

Ἡ ἐνίσχυσις ἀπὸ μέρους τῶν φίλων μας μᾶς εἶναι
εἰναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν θὰ γνωρίζουν οἱ ἀναγνώστες μας
πόσες δυσκολίες συναντοῦμε γιὰ νὰ διατηρήσουμε ἕ-
να φιλολογικὸ περιοδικὸ σὲ μὴ—καὶ πρέπει νὰ τὸ ποῦ-
με—καθυστερημένη πνευματικὰ ἐπαρχία ξένη πρὸς κα-
θε πνευματικὸ γεγονός.

Ἡ ὑποστήριξις ποὺ θὰ τύχωμε ἀπὸ τοὺς φίλους μας
θὰ μᾶς τονώσῃ τὴν δυνάμειν καὶ μὲ νέα ἀκμαϊότητα
θὰ συνεχίσουμε τὸ δύσκολον δρόμον μας.

κ. Γιάννην Πινδέαν.—Εὐχαριστοῦμε. Δημοσιεύεται. Τὸ βί-
βλιό σας κρίνεται σ' αὐτὸ τὸ φύλλον. Μόλις περὶ πῆραμ τὰ
ὀρθὰ ἀντίγραφο τοῦ ποιήματός σας ποὺ μᾶς ἀποστέλλετε
κι' εὐτυχῶς ποὺ προφθάσαμε νὰ διορθώσωμε τὸ στοιχειοθετη-
μένο. Γιὰ τὴν πληροφορίαν ποὺ μᾶς ζητᾶτε θὰ σᾶς ἀπαντήσω-
μι στὸ ἄλλο φύλλον.

κ. Σπύρον Μουσελίμην.—Λάβαμε τὰ χειρόγραφα σας. Θὰ
δημοσιευτοῦν. Ἀπὸ σᾶς περιμένουμε κάποια ὑποστήριξις. Μπο-
ρεῖ νὰ σᾶς γράψωμε καὶ ἰδιαιτέρως.

κ. Γιάννην Σηλαβενίτην.—Δυστυχῶς παρ' ὅλες τὴς προσπά-
θειάς μας δὲν μπορέσαμε νὰ ἐξοφλήσωμε τὴν συνδρομὴν σας. Σᾶς
παρακαλοῦμε, καὶ νὰ μᾶς συγχωρεῖτε γιὰ τὴν ὑποβάλλουμε σὲ
κόπους, νὰ ἀποστέλλετε τὴν συνδρομὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ διαχειριστοῦ
ποὺ ἀναγράφεται σὲ ἄλλη στήλη, στὸ ταχυδρομεῖο τοῦ τόπου σας.
Αὐτὸ εἶναι ὁ μόνος τρόπος ποὺ μποροῦμε νὰ τὴν παραλάβω-
με. Γιὰ τὴν προθυμίαν σας νὰ διαδώσετε τὰ «Ἠ. Φ.» στὴ Λευ-
κάδα εὐχαριστοῦμε πολὺ. Τὸ ποίημά σας θὰ δημοσιευθῇ στὸ
προσῆγ. Ἐχετε κάποια γλυκύτητα ἀξιολογῇ καὶ ἀκολουθεῖτε τὸ
θλιμμένο τραγούδι τοῦ Πορφύρα. Ἡ παρουσία ὅμως χασμο-
διᾶν, μὰ ποὺ ἀπεβλέπετε στὴ δημιουργίαν τεχνικῶς ἀρτίου στί-
χου, κάμνει νὰ χάνουν κατὰ πολὺ οἱ στίχοι σας. Ἀξίζει ὅμως καὶ
ἔτσι νὰ διαβασθῇ τὸ ποίημά σας ἀλλ'—νὰ μᾶς συγχωρήσετε γιὰ
τὴν ἀπαίτησιν—ὅχι μὲ τὸ ψευδώνυμό σας ποὺ συγγενεύει
μὲ τὴν ἀκατάστατον ὑπογραφήν τῶν «νέων λογοτεχνῶν» τῶν Λαϊ-
κῶν περιοδικῶν. Ἄν ἔχετε ἀντίρρηση γράψτε μας.

κ. Περικλῆν Κανούρην.—Ὁ κ. Δ. Κ. δὲν ἔχει καμμίαν σχέ-
σιν μὲ τὰ «Ἠπειρ. Φύλλα». Συνεπῶς διὰ θέλετε νὰ ἀποστέλλεται
πρὸς τὸ περιοδικόν, πρέπει νὰ ἀποστέλλεται στὴ διεύθυνσιν μας:
ὁδὸς Σουλίου 12.

ΤΑ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ»

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Γιάννη Πινδέαν.—«ΦΛΟΓΕΡΑ» Βουκολικά τραγούδια.
Βραβεῖο Φιλολογικοῦ Διαγωνισμοῦ «Δέσχης Δανοσυμένων Ἰω-
αννίνων». Ἐκδόσις Ἠπειρωτικοῦ περιοδικοῦ «Ἐσχημένον Που-
λιά». Σελ. 61 Δοχ. 10.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«Ἠπειρωτικὸν Μέλλον» Στὸ φύλλον τῆς 8 Ἀπριλοῦ
στέχει τοῦ κ. Μελλισαγιώτη καὶ Δημοσθ. Κραυτάρη ἀπ' τὸ
βιβλίο τοῦ κ. Δημ. Ζώτου «Ἡ ἐξέλιξις τῶν Ἠπειρωτικῶν», πε-
ρὶ τοῦ ποιήματός κ. Κ. Μιχαηλίδου καὶ τοῦ κ. Ὀλμου Περσάνθη
γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ἀνδρ. Φράγκου «Ὁ ποιητὴς Μιχ. Γ. Πε-
ρσάνης» ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Κασίμη γιὰ τὸν Κώστα Κραυτάρη
τοῦ κ. Περσάνθη κ.λ.π.

«Ἡ Νέα Ἑποχὴ» Συνεργασία μὲ ποιήματα καὶ διηγή-
ματα τῶν κ. κ. Λεων. Παυλίδου, Στεφ. Δάσκη, Ζαχ. Παπαντω-
νίου, Γιάννη Σφακιανῆ, Κούλη Ἀλέξη, Φ. Κορονέλου, Ἡ-
λίας Βουτιερῆ τοῦ κ. Χρ. Δασκαλάκη μὲ Δημοτικὰ Ἠπειρωτικὰ
τραγούδια Γ. Κατῶλα, Μαρίας Κραυτάρη καὶ μὲ κριτικὰς μελέ-
τες τῶν κ. κ. Ἀγγ. (ὁ ὁποῖος ἀνέμεσε σὲ πολλὰ ἄλλα βιβλία
κρίνει καὶ τὸ βιβλίο τῶν κ. κ. Τάκη Τσιάνου καὶ Ἀλκ. Κασορί-
τη). Σ. Παναγιωτοπούλου, Μ. Λυγίου, Κ. Βελιούρα καὶ Ἀ.
Γιαντούρη.

